

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

7 Δεκεμβρίου 2018

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 5500

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 1100/21-11-2018

Έγκριση Κανονισμού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου».

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και Λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 114), και ειδικότερα τα άρθρα 30 έως και 37, 45 και 85.

2. Την αριθμ. 163204/Ζ1/29-9-2017 εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

3. Την αριθμ. 216772/Ζ1/8-12-2017 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 4334/12-12-2017, τ. Β') με τίτλο «Τρόπος κατάρτισης του αναλυτικού προϋπολογισμού λειτουργίας και της έκθεσης βιωσιμότητας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών».

4. Τις παραγράφους 7 και 8 του άρθρου 19 του και την παρ. 3α του αρ. 42 του ν. 4521/2018 (ΦΕΚ Α' 38) «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις».

5. Τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/2018 (ΦΕΚ Α' 102).

6. Τις διατάξεις του ν. 4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΦΕΚ Α' 195), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

7. Τις διατάξεις του ν. 4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 83), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

8. Το π.δ. 85/31-5-2013 (ΦΕΚ Α' 124) «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση Τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών».

9. Τις διατάξεις του ν. 3374/2005 και ιδίως τα άρθρα 14 και 15 (ΦΕΚ 189, τ. Α', 02-08-2005) «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς

και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

10. Τα αποσπάσματα πρακτικών της Συνέλευσης του Τμήματος Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ (συνεδριάσεις 21-3-2018 και 5-7-2018).

11. Τα αποσπάσματα πρακτικών της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ (συνεδριάσεις 30-4-2018 και 18-7-2018).

12. Τα αποσπάσματα πρακτικών της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (συνεδριάσεις 30-4-2018 και 19-7-2018).

13. Το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

Την έγκριση του Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ, με τίτλο «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου», από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019, ως ακολούθως:

ΑΡΘΡΟ 1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» είναι η Διδασκαλία και η Αξιολόγηση (επιστημονικοί χώροι που καλύπτει η Παιδαγωγική) σε σχέση με τις τρεις κατηγορίες μαθητικών πληθυσμών που συνεκπαιδεύονται στα σχολεία του παρόντος:

α) τους τυπικούς μαθητές, στο εύρος των διαφοροποιήσεων και των ιδιαιτεροτήτων τους (αντικείμενο της ειδικεύσης «Διδασκαλία Ανθρωπιστικών Αντικειμένων και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση»).

β) τους μαθητές με διακριτές πολιτισμικές διαφορές (αντικείμενο της ειδικεύσης «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση»).

γ) τους μαθητές με διακριτά μαθησιακά ή/και αναπτυξιακά προβλήματα (αντικείμενο της ειδικεύσης «Ειδική Αγωγή»). Υποπεριοχές του γνωστικού αντικειμένου είναι η Επαγγελματική ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού, η Θεωρία και η Μεθοδολογία της Διδασκαλίας, η Οργάνωση και ο Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, η Διδακτική των Ανθρωπιστικών Αντικειμένων, η Εκπαιδευτική Αξιολόγηση, η Διαπολιτισμική Μάθηση, η Διάγνωση και Αντιμετώπιση Διαταραχών Μάθησης και Συμπεριφοράς, και η Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας σε συνάρτηση με την Ειδικεύση (Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας,

Μεθοδολογία και Πράξη της Διαπολιτισμικής Έρευνας, Μεθοδολογία Έρευνας στην Ειδική Αγωγή).

Σκοπός του ΠΜΣ «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στο επιστημονικό πεδίο της Παιδαγωγικής - Επιστημών της Εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, το ΠΜΣ επιδιώκει να προσφέρει στους πτυχιούχους που έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν εκπαιδευτικό έργο:

α. επιστημονική εξειδίκευση σε ένα ευρύ φάσμα της σύγχρονης παιδαγωγικής επιστήμης και των επιστημών της εκπαίδευσης,

β. ερευνητικές γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να συνεισφέρουν στην παραγωγή νέας γνώσης στα σχετικά πεδία, και

γ. επαγγελματικές γνώσεις, δεξιότητες και κριτήρια, ώστε να μπορούν να αντεπεξέρχονται στις νέες, πολυσύνθετες απαιτήσεις του σύγχρονου εκπαιδευτικού έργου.

Το ΠΜΣ, μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών, οδηγεί στην απονομή «Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών» στη «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου», με ειδικεύσεις: α/ «Διδασκαλία Ανθρωπιστικών Αντικειμένων και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση», β/ «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση» και γ/ «Ειδική Αγωγή».

Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα «Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας» του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΑΡΘΡΟ 2

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με το ν. 4485/2017 είναι:

1. Η Συνέλευση του Τμήματος

2. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ: απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση μεταξύ των μελών της ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπορεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:

- Εισηγείται στη Συνέλευση τις διαδικασίες προκήρυξης θέσεων υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών και διενεργεί τις εξετάσεις επιλογής,

- Εισηγείται στη Συνέλευση την επιλογή διδασκόντων και την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ,

- Εισηγείται στη Συνέλευση την επιλογή του διοικητικού προσωπικού του ΠΜΣ,

- Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών, ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος,

- Εξετάζει φοιτητικά θέματα όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, παράτασης σπουδών, αναγνώρισης μαθημά-

των από προηγούμενη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αντικατάστασης μαθημάτων του παρόντος Προγράμματος με μαθήματα άλλων Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων, και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος,

- Εισηγείται στη Συνέλευση τις διαδικασίες αξιολόγησης και αυτό-αξιολόγησης του Π.Μ.Σ.,

Αποφασίζει, με εξουσιοδότηση της Συνέλευσης του Τμήματος, ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση Συνέλευσης του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε δέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Συγκαλεί σε συνεδρίαση τη Σ.Ε.

β) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ.

γ) Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.

δ) Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση για έγκριση.

ε) Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

στ) Κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του.

Το ΠΜΣ «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» υποστηρίζεται από Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστασία της Γραμματείας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον τη γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμ-

ματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών, την κατάρτιση προγράμματος μαθημάτων, την τήρηση παρουσιολογιών, την ηλεκτρονική υποστήριξη του ΠΜΣ κ.λπ.

ΑΡΘΡΟ 3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α' κύκλου σπουδών Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και απόφοιτοι άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων της αλλοδαπής, των οποίων οι απόφοιτοι έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν εκπαιδευτικό έργο. Στην προκήρυξη για την κάθε ειδικευση ορίζονται, κατά περίπτωση, οι κατηγορίες πτυχιούχων που μπορούν να υποβάλουν αίτηση.

Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι υπότροφοι και μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΤ σύμφωνα με την παρ. 8 του άρ. 34 του ν. 4485/2017.

Το ΠΜΣ «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» θα δέχεται έως 65 φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος: έως 20 στην Ειδίκευση «Διδασκαλία Ανθρωπιστικών Αντικειμένων και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση», έως 25 στην Ειδίκευση «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση» και έως 20 στην Ειδίκευση «Ειδική Αγωγή». Επειδή η Ειδίκευση «Ειδική Αγωγή» θα προκηρυσσεται ανά διετία, το ενδιάμεσο έτος κατά το οποίο δεν θα προκηρυσσεται, θα προκηρυσσονται 40 θέσεις για την Ειδίκευση «Διδασκαλία Ανθρωπιστικών Αντικειμένων και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση» (σε αυτή την περίπτωση προβλέπεται η λειτουργία δύο τμημάτων για την παραπάνω Ειδίκευση).

Το ΠΜΣ, επίσης, προγραμματίζεται να απασχολεί σαράντα έναν (41) συνολικά διδάσκοντες, 60% από το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ και 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της Αλλοδαπής, βάσει των κατηγοριών διδασκόντων που αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο 9. Αυτό αντιστοιχεί σε 0,22 διδάσκοντες ανά φοιτητή. Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός εισακτέων μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας είναι περίπου διακόσιοι είκοσι (220) ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου τριακοσίων πενήντα (350) εισακτέων προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των σαράντα ενός (41) διδασκόντων του Τμήματος ΦΠΨ του ΕΚΠΑ.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

ΑΡΘΡΟ 4 ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με το ν. 4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Μάρτιο με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Ε.Κ.Π.Α., δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή

μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ, σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής (δι-ατίθεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ/εκτυπώσιμη και από την ιστοσελίδα του ΠΜΣ <http://therae.ppp.uoa.gr/>).

2. Βιογραφικό σημείωμα στο οποίο να αναφέρονται αναλυτικά οι σπουδές, η διδακτική, επαγγελματική και ερευνητική εμπειρία, καθώς και η επιστημονική και η κοινωνική δραστηριότητα (απλά φωτοαντίγραφα βεβαιώσεων).

3. Αντίγραφο πτυχίου ή πτυχίων (ευκρινές φωτοαντίγραφο πρωτότυπου ή επικυρωμένου τίτλου) ή βεβαίωση του Τμήματος για την περάτωση των σπουδών τους (όπου θα αναγράφεται ο βαθμός πτυχίου).

4. Πιστοποιητικό Αναλυτικής Βαθμολογίας (ευκρινές φωτοαντίγραφο πρωτότυπου ή επικυρωμένου τίτλου).

5. Πιστοποιητικό κατοχής ξένης γλώσσας Β2 και πλέον (ευκρινές φωτοαντίγραφο πρωτότυπου ή επικυρωμένου τίτλου). Σε περίπτωση που ο υποψήφιος/η υποψήφια δεν έχει ούτε πιστοποιητικό επιπέδου Β2, δεν έχει δικαίωμα να υποβάλει αίτηση στο ΠΜΣ.

6. Δημοσιεύσεις, ανακοινώσεις σε συνέδρια (αν υπάρχουν).

7. Υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, στην οποία ο υποψήφιος/η υποψήφια δηλώνει ότι μπορεί να ανταποκριθεί πλήρως στις απαιτήσεις της υποχρεωτικής φοίτησης σύμφωνα με τον Κανονισμό Σπουδών του ΠΜΣ και την προκήρυξη αυτή.

8. Φωτοτυπία της Αστυνομικής Ταυτότητας (δύο όψεις).

9. Σύντομο κείμενο (έως 200 λέξεις), στο οποίο ο υποψήφιος/η υποψήφια θα εκθέτει τους λόγους επιλογής της Ειδίκευσης του συγκεκριμένου ΠΜΣ.

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με το άρ. 34, παρ. 7 του ν. 4485/2017.

Η επιλογή των εισακτέων πραγματοποιείται: α/ με γραπτές εξετάσεις, β/ με συνεκτίμηση προσόντων και γ/ με προφορική συνέντευξη, στην οποία καλούνται όσοι στις κατηγορίες [α] και [β] συγκέντρωσαν τουλάχιστον το 50% (ή περισσότερο, κατά την κρίση της ΣΕ) του δυναμικού αριθμού μορίων, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

α/ Απόδοση στις εισαγωγικές εξετάσεις για το ΠΜΣ σε ποσοστό 50%,

β/ Βαθμός Πτυχίου: 10%

γ/ Βαθμολογία γνωστικών αντικειμένων ειδικευσης στον προπτυχιακό κύκλο σπουδών: 5%

δ/ Επιπλέον προσόντα (πιστοποιημένη γνώση ξένων γλωσσών, πιστοποιημένη γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών, κατοχή δεύτερου πτυχίου Α' ή Β' κύκλου σπουδών, συγγραφικό και ερευνητικό έργο, συμμετοχή σε συνέδρια, επιμόρφωση): 15%

ε/ Συνέντευξη: 20% Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός ενενήντα (90) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας, επιλέγονται ως υπεράριθμοι όλοι οι ισοβαθμίσαντες, σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 10% των εισακτέων συνολικά.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν, αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα.

ΑΡΘΡΟ 5 ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα, έπειτα από αίτηση του φοιτητή και απόφαση της Συνέλευσης.

Η αδικαιολόγητη διακοπή της φοίτησης συνεπάγεται απώλεια του δικαιώματος συνέχισης ή επανεγγραφής (εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, για τις οποίες η Επιτροπή θα πρέπει να ενημερώνεται έγκαιρα). Ο μεταπτυχιακός φοιτητής με αίτηση του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης. Στις περιπτώσεις αυτές, έπειτα από γραπτό αιτιολογημένο αίτημα του φοιτητή, μπορεί να δοθεί αναστολή φοίτησης, η οποία δεν υπερβαίνει τα δύο συνεχόμενα εξάμηνα. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρούνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

ΑΡΘΡΟ 6 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους.

Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά 120 (εκατόν είκοσι) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές (ΜΦ)¹ υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, συγγραφή επιστημονικών εργασιών, διεξαγωγή έρευνας (στο πλαίσιο μαθημάτων/πρακτικής άσκησης/εκπόνησης διπλωματικής εργασίας), καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης, καθώς και με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (σε ποσοστό που δεν θα υπερβαίνει το 35% των διδασκόμενων μαθημάτων).

Τα μαθήματα οργανώνονται σε εξάμηνα, πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και διεξάγονται στην ελληνική γλώσσα.

Α. Το πρόγραμμα των μαθημάτων ανά Ειδίκευση διαμορφώνεται ως εξής:

Ειδίκευση 1: «Διδασκαλία Ανθρωπιστικών Αντικειμένων και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση»

¹ Στο άρθρο 6 οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα αναγράφονται, για λόγους συντομίας, ΜΦ.

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και διδασκαλία (Γενικό Μάθημα για όλες τις ειδικεύσεις)	26 (2 x 13)	9
Εκπαιδευτικά Προγράμματα Διδασκαλία, Μάθηση και Αξιολόγηση	26 (2 x 13)	7
Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	26 (2 x 13)	7
Μαθήματα Επιλογής (1 από 5)		
ή Εισαγωγικό Μάθημα ειδίκευσης 2	26 (2 x 13)	7
ή Εισαγωγικό Μάθημα ειδίκευσης 3	26 (2 x 13)	7
ή Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	26 (2 x 13)	7
ή Εισαγωγικό Μάθημα Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγική Αξιοποίηση Ψηφιακών Τεχνολογιών	26 (2 x 13)	7
ή Περιβαλλοντική εκπαίδευση και Μάθηση για την αειφορία	26 (2 x 13)	7
Σύνολο		30

Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Αξιολόγηση της Επίδοσης των Μαθητών	26 (2 x 13)	7
Μεθοδολογία της Διδασκαλίας Ανθρωπιστικών Αντικειμένων (i. Αρχαίων Ελληνικών, ii. Νεοελληνικής Γλώσσας, iii. Λογοτεχνίας, iv. Ιστορίας)	1 x 15 *4 = 60 ώρες	16
Αξιολόγηση Σχολικών Μονάδων και των Εκπαιδευτικών	26 (2 x 13)	7
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Πρακτική Άσκηση: Διδασκαλία, Έρευνα και Αξιολόγηση στο Σχολικό Περιβάλλον (αντιστοιχεί σε 500 ώρες απασχόλησης)	-	20
Προπαρασκευή Διπλωματικής Εργασίας - Ανάπτυξη Ερευνητικών Δεξιοτήτων	26 (2 x 13)	10
Σύνολο		30

Δ' Εξάμηνο		ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας	-	30
Σύνολο		30

Ειδίκευση 2: «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση»

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και διδασκαλία (Γενικό μάθημα για όλες τις ειδικεύσεις)	26 (2 x 13)	9
Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	26 (2 x 13)	7
Μαθήματα Επιλογής (2 από 5)		
ή Εισαγωγικό μάθημα ειδίκευσης 1	26 (2 x 13)	7
ή Εισαγωγικό μάθημα ειδίκευσης 3	26 (2 x 13)	7
ή Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	26 (2 x 13)	7
ή Εισαγωγικό Μάθημα Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγική Αξιοποίηση Ψηφιακών Τεχνολογιών	26 (2 x 13)	7
ή Περιβαλλοντική εκπαίδευση και Μάθηση για την αειφορία	26 (2 x 13)	7
Σύνολο		30

Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Θεωρητικές Προσεγγίσεις του Πολυπολιτισμικού Φαινομένου σε Μακρό- και Μικροεπίπεδο	26 (2 x 13)	8
Μεθοδολογία και Πράξη της Διαπολιτισμικής Έρευνας	26 (2 x 13)	7
Διαπολιτισμική Σχολική Ψυχολογία	26 (2 x 13)	7
Διαπολιτισμική Μάθηση και Εκπαιδευτική Πολιτική	26 (2 x 13)	8
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Πρακτική Άσκηση στο Σχολικό Περιβάλλον (αντιστοιχεί σε 500 ώρες απασχόλησης)	-	20
Προπαρασκευή Διπλωματικής Εργασίας - Ανάπτυξη Ερευνητικών Δεξιοτήτων	26 (2 x 13)	10
Σύνολο		30

Δ' Εξάμηνο		ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		30
Σύνολο		30

Ειδίκευση 3: Ειδική Αγωγή

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και διδασκαλία (Γενικό μάθημα για όλες τις ειδικεύσεις)	26 (2 x 13)	9
Εισαγωγικό μάθημα στην Ειδική Αγωγή	26 (2 x 13)	7
Μαθήματα Επιλογής (2 από 5)		
ή Εισαγωγικό μάθημα ειδίκευσης 1	26 (2 x 13)	7
ή Εισαγωγικό μάθημα ειδίκευσης 2	26 (2 x 13)	7
ή Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	26 (2 x 13)	7
ή Εισαγωγικό Μάθημα Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγική Αξιοποίηση Ψηφιακών Τεχνολογιών	26 (2 x 13)	7
ή Περιβαλλοντική εκπαίδευση και Μάθηση για την αειφορία	26 (2 x 13)	7
Σύνολο		30

Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Μεθοδολογία Έρευνας στην Ειδική Αγωγή	26 (2 x 13)	8
Εφαρμοσμένη Ανάλυση της Συμπεριφοράς	26 (2 x 13)	6
Προπαρασκευή Διπλωματικής Εργασίας - Ανάπτυξη Ερευνητικών Δεξιοτήτων	26 (2 x 13)	6
Πρακτική Άσκηση 1 (αντιστοιχεί σε 250 ώρες απασχόλησης)	-	10
Σύνολο		30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες	ECTS
Νέες Τάσεις και Προοπτικές στην Ειδική Αγωγή	26 (2 x 13)	6
Διαταραχές Μάθησης και Συμπεριφοράς: Διάγνωση και Αντιμετώπιση	26 (2 x 13)	6

Αναπτυξιακές Διαταραχές: Διάγνωση, Αντιμετώπιση και Συμβουλευτική της Οικογένειας	26 (2 x 13)	8
Πρακτική Άσκηση 2 (αντιστοιχεί σε 250 ώρες απασχόλησης)	-	10
Σύνολο		30

Δ' Εξάμηνο		ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		30
Σύνολο		30

Β. Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων

Συνοπτική περιγραφή του κάθε μαθήματος που περιλαμβάνεται στο Πρόγραμμα Σπουδών

Γενικό μάθημα πρώτου εξαμήνου για όλες τις Ειδικεύσεις

Επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και διδασκαλία (9 μονάδες ECTS)

Περιεχόμενο του μαθήματος - ενότητες

i. «Επαγγελματική Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών» - «Επαγγελματική Μάθηση των Εκπαιδευτικών» - «Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών» - «Εκπαιδευτικό Έργο» - «Διδασκαλία»: Οι έννοιες στη διάκριση και στο συσχετισμό τους α) ως θεσμοποιημένες διαδικασίες του εκπαιδευτικού συστήματος και β) ως τομείς επιστημονικής διερεύνησης σε αναφορά προς τον χρόνο (εκπαιδευτική μεταβολή) και τον χώρο (τοπικές, εθνικές, ευρωπαϊκές, και παγκόσμιες διαστάσεις των εκπαιδευτικών συστημάτων και πρακτικών).

ii. Η θεωρία και η πράξη της στρατηγικής έρευνας στο πεδίο της διδασκαλίας ως άξονας επαγγελματικής Μάθησης των εκπαιδευτικών: Επιστημολογικά παραδείγματα, είδη έρευνας, μορφές εμπλοκής των εκπαιδευτικών στην ερευνητική διαδικασία.

iii. Νέες μορφές επαγγελματικής ενεργοποίησης στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών: Η εποπτεία της πρακτικής άσκησης των φοιτητών στο σχολείο (mentoring) ως αναδυόμενη επαγγελματική δραστηριότητα και ως πεδίο μελέτης. Η συνάφεια της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών με τη λογική της διά βίου μάθησης - η θεωρία της μετασχηματιστικής μάθησης.

Υποχρεωτικά Επιλεγόμενα και Επιλεγόμενα Μαθήματα Α' εξαμήνου

Οι φοιτητές όλων των Ειδικεύσεων παρακολουθούν υποχρεωτικά, το εισαγωγικό μάθημα της Ειδικεύσεώς τους και επιλέγουν ένα ή δύο από τα παρακάτω, ανάλογα με την ειδικεύσή τους.

Οι ΜΦ της Ειδικεύσης 1, επιλέγουν ένα από τα εισαγωγικά μαθήματα των άλλων δύο ειδικεύσεων ή το μάθημα Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης ή το μάθημα Εισαγωγικό μάθημα Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγική Αξιοποίηση Ψηφιακών Τεχνολογιών ή το μάθημα Περιβαλλοντική εκπαίδευση και Μάθηση για την αειφορία. Οι ΜΦ των Ειδικεύσεων 2 και 3 επιλέγουν

δύο μαθήματα από τα παραπάνω. Τα εισαγωγικά μαθήματα είναι:

i) Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Διδασκαλία, Μάθηση και Αξιολόγηση (ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ 1 «Διδασκαλία Ανθρωπιστικών Αντικειμένων και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση») (7 μονάδες ECTS)

ii) Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση (ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ 2: «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση») (7 μονάδες ECTS)

iii) Εισαγωγικό μάθημα στην Ειδική Αγωγή (ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ 3: Ειδική Αγωγή) (7 μονάδες ECTS)

Τα μαθήματα περιγράφονται παρακάτω, στο πλαίσιο της Ειδικεύσεως στην οποία το καθένα εντάσσεται.

Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (7 μονάδες ECTS)

Η Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης αποτελεί το σημείο τομής της επιστήμης της Κοινωνιολογίας και των Επιστημών της Εκπαίδευσης, καθώς εστιάζει στις σχέσεις και τις αλληλοεπηρεαστικές μεταξύ Κοινωνίας και Εκπαίδευσης. Τόσο σε θεσμικό, όσο και σε λειτουργικό επίπεδο, εξετάζεται η θέση και ο ρόλος της εκπαίδευσης στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και η έμφαση δίνεται στον εντοπισμό και την καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων και διακρίσεων που εμφανίζονται σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης. Χρησιμοποιώντας θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία της Κοινωνιολογίας, επιχειρείται η μελέτη της Εκπαίδευσης ως κοινωνικού θεσμού, ενώ παράλληλα αναλύονται η δομή και οι λειτουργίες του, καθώς και η δράση των κοινωνικών υποκειμένων που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Στόχος του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να μελετήσουν και να κατανοήσουν οι ΜΦ:

i. τη σχέση της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης με την Κοινωνιολογία και ειδικότερα τον τρόπο που οι βασικοί σταθμοί της κοινωνιολογικής σκέψης επηρέασαν τα θεωρητικά μεθοδολογικά ρεύματα στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης.

ii. τη σχέση μεταξύ κοινωνικής οργάνωσης και εκπαίδευσης, κυρίως μέσα από τη μελέτη των αλληλεπιδράσεων των κοινωνικών δεσμών.

iii. τον ρόλο της εκπαίδευσης σε μία κοινωνία, μέσα από την εξέταση των βασικών λειτουργιών της, τόσο σε μακρο, όσο και σε μικρο επίπεδο.

iv. τις βασικές θεωρίες αναφορικά με την ύπαρξη και διαίωνηση των κοινωνικών ανισοτήτων στο χώρο της εκπαίδευσης, με έμφαση στο ζήτημα της σχολικής επίδοσης

v. το ρόλο, τις σχέσεις και τις αλληλεπιδράσεις των δρώντων μέσα στο χώρο του σχολείου υποκειμένων (εκπαιδευτικοί, μαθητές, γονείς) σε συνδυασμό πάντοτε με τα κοινωνικά τους χαρακτηριστικά και τις κοινωνικές επιρροές που προϋπάρχουν ή αναπτύσσονται.

Εισαγωγικό Μάθημα Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση: Παιδαγωγική Αξιοποίηση Ψηφιακών Τεχνολογιών (7 μονάδες ECTS)

Το μάθημα είναι σχεδιασμένο ώστε να εισάγει τους ΜΦ στα αντικείμενα της αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση και να θέσει τα θεμέλια κατανόησης των βασικών πτυχών του θεωρητικού πλαισίου παιδαγωγικής αξιοποίησης των Ψηφιακών Τεχνολογιών και του ρόλου του εκπαιδευτικού στο συγκεκριμένο

μένο πλαίσιο. Εξετάζονται βασικά θεωρητικά στοιχεία, όπως η μαθησιακή διαδικασία με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων σε κοινωνικο-κονστροκτιβιστικά πλαίσια, οι ιδιότητες του εκπαιδευτικού λογισμικού στη μαθησιακή διαδικασία, στη μάθηση σε συλλογικότητες, στη διδακτική διαδικασία και σχεδιασμό, και στη συστημική προσέγγιση. Μελετάται η σημασία της βαθιάς πρόσβασης στις λειτουργικότητες της τεχνολογίας ως πολιτισμικό και κοινωνικό χαρακτηριστικό, η έννοια της καινοτομίας και της πρόσθετης παιδαγωγικής αξίας στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Παράλληλα, οι ΜΦ εμπλέκονται στην πρακτική του σχεδιασμού μιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας, όπως η δευτερογενής ανάπτυξη ενός ψηφιακού εργαλείου για μαθητές.

Αποτελέσματα: οι ΜΦ να είναι σε θέση α) να σχεδιάσουν μια εκπαιδευτική δραστηριότητα βασισμένη στην αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών και να τεκμηριώσουν για την πρόσθετη αξία της σε αποδεκτό για εκπαιδευτικό επίπεδο, β) να σχεδιάσουν και να αναπτύξουν ένα εκπαιδευτικό λογισμικό χρησιμοποιώντας κατάλληλο συγγραφικό εργαλείο σε τουλάχιστο πρωτόλειο επίπεδο, γ) να σχεδιάσουν ένα απλό ιστολόγιο για χρήση του εκπαιδευτικού με τους μαθητές της τάξης του.

Περιβαλλοντική εκπαίδευση και μάθηση για την αειφορία (7 μονάδες ECTS)

Με το μάθημα αυτό επιδιώκεται να εισαχθούν οι ΜΦ στο βασικό θεωρητικό πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία και στις δυνατότητες εφαρμογής της τόσο στην τυπική εκπαίδευση όσο σε μη-τυπικές μορφές εκπαίδευσης και Μάθησης. Πιο συγκεκριμένα, μέσα από θεωρητικές προσεγγίσεις, βιωματικές ασκήσεις και εργαστηριακές εφαρμογές οι ΜΦ θα κατανοήσουν βασικές έννοιες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία, όπως οι έννοιες «περιβάλλον», «φύση», «περιβαλλοντικό ζήτημα», «αειφορία», «εκπαίδευση», «μάθηση», κ.ά., όπως επίσης θα αντιληφθούν πώς διαφορετικές ερμηνείες τους διαμορφώνουν διαφορετικές εκδοχές τους στην εκπαιδευτική πράξη. Αντίστοιχα θα μνηθούν σε διαφορετικούς τρόπους υλοποίησης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία, τόσο στο πλαίσιο της σχολικής εκπαίδευσης όσο και σε εξω-σχολικά πεδία εφαρμογής, όπως ο πολιτισμός, ο τουρισμός, η ψυχαγωγία, η επαγγελματική εκπαίδευση, και η κοινωνική συμμετοχή. Τέλος, οι ΜΦ θα αναπτύξουν τα βασικά κριτήρια για τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ 1

«Διδασκαλία Ανθρωπιστικών Αντικειμένων και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση»

Α' εξάμηνο

Εκπαιδευτικά. Προγράμματα, Διδασκαλία, Μάθηση και Αξιολόγηση (7 μονάδες ECTS)

Το εισαγωγικό αυτό Μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των ΜΦ με τις έννοιες που πλαισιώνουν επιστημονικά, επιστημολογικά και ιδεολογικο-φιλοσοφικά τις υποκείμενες παραμέτρους της διδασκαλίας: Τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τη Μάθηση και την αξιολόγηση.

Περιεχόμενο του μαθήματος - ενότητες

i) Εξετάζονται θεωρίες εκπαιδευτικών προγραμμάτων, οι υποκείμενες παραδοχές τους και οι επάλληλες διδακτικές τους λειτουργίες. Επιχειρείται η εξοικείωση με τις διαδικασίες σχεδιασμού, ανάπτυξης και αξιολόγησης των διαφορετικών μοντέλων ΕΠ (curriculum design models) - γραμμικά, κυκλικά, σπειροειδή, διεπιστημονικά, διαθεματικά, ολιστικά, κ.λπ., τις έννοιες της σχολικής κουλτούρας και της «οικολογίας της εκπαίδευσης», τις «κρυφές» και αθέατες όψεις των Ε.Π., σε όλες τις λειτουργίες του εκπαιδευτικού ιστού. Αναπτύσσονται δεξιότητες και τεχνολογία ως προς τη μεθοδολογία σχεδιασμού, ανάπτυξης, εφαρμογής και αξιολόγησης των Ε.Π.

ii) Εξετάζονται θεωρίες Μάθησης σε σχέση με τις επιστημολογικές τους συντεταγμένες (παραδοχές για τη φύση της πραγματικότητας, της γνώσης και της «έγκυρης» γνώσης) και με τις υποκείμενες παραδοχές για τη φύση και τη λειτουργία της νοημοσύνης, άρα και των τρόπων με τους οποίους ο μαθητής μαθαίνει. Οι ΜΦ αναμένεται να διαμορφώσουν επιστημονικά κριτήρια και να αναπτύξουν επαγγελματικές δεξιότητες που θα τους επιτρέπουν να συνδέουν τις θεωρητικές θέσεις για τη Μάθηση με την πράξη της διδασκαλίας,

iii) Ορισμοί, αρχές και θεωρητικές διαστάσεις της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης. Συστήματα Αξιολόγησης. Αξιολόγηση ως κοινωνική αναζήτηση και ως απολογισμικότητα (accountability). Είδη και μορφές αξιολόγησης. Διαγνωστική, Αρχική/Προβλεπτική-Διαμορφωτική/Συνεχής-Αθροιστική/Τελική αξιολόγηση, Εξωτερική - Εσωτερική. Η εκπαιδευτική αξιολόγηση ως κρίκος της αλυσίδας της εκπαιδευτικής διαδικασίας και κάθε συντελεστή του εκπαιδευτικού συστήματος. Αρχές αξιολογικών μοντέλων: Η αξιολόγηση ως μέσο για την επίτευξη προκαθορισμένων εκπαιδευτικών στόχων. Καθορισμός σκοπού, αντικειμένου και κριτηρίων αξιολόγησης.

Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας (7 μονάδες ECTS)

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των ΜΦ με τα διάφορα είδη έρευνας στην εκπαίδευση και η απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων για τον τρόπο που οργανώνεται και διεξάγεται μια εκπαιδευτική έρευνα.

Περιεχόμενα:

- Μελέτη της σχέσης θεωρίας και έρευνας και αναφορά στα μεθοδολογικά-ιδεολογικά ρεύματα που προσδιόρισαν τις βασικές κατευθύνσεις της εκπαιδευτικής έρευνας

- Προσεγγίσεις στα βασικά είδη έρευνας στην Εκπαίδευση

- Είδη ερευνητικών σχεδιασμών: πειραματικοί, συσχετιστικοί, δημοσκοπήσης, θεμελιωμένης θεωρίας, εθνογραφικοί, αφηγηματικής έρευνας, μικτών μεθόδων, έρευνας δράσης.

- Ανάλυση της διαδικασίας διεξαγωγής έρευνας: αναγνώριση ενός ερευνητικού προβλήματος, επιλογή περιοχής έρευνας, ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, διατύπωση του σκοπού της έρευνας και των ερευνητικών ερωτημάτων ή υποθέσεων, επιλογή μεθόδου και εργαλείων συλλογής δεδομένων (ποσοτικών ή ποιοτικών), ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

- Αναζήτηση και ανάπτυξη εργαλείων συλλογής ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων

- Γνώσεις και δεξιότητες ανάλυσης δεδομένων: στατιστική επεξεργασία των ερευνητικών στοιχείων στην ποσοτική έρευνα, μεταγραφές, κωδικοποιήσεις και ανάδειξη δεμάτων στην ποιοτική.

- Γνώσεις και δεξιότητες παρουσίασης των αποτελεσμάτων.

- Γνώσεις και δεξιότητες ερμηνείας των ευρημάτων («το νόημα που βγαίνει από τα δεδομένα»): σύνοψη, ανάδειξη των σημαντικότερων και των αλληλοσυνδεόμενων ευρημάτων, εξήγηση τους με βάση κεντρικές έννοιες της θεωρίας (ή των θεωριών) που θεμελιώσε/-αν την έρευνα ή/και την προγενέστερη ερευνητική βιβλιογραφία, και έκφραση προσωπικών σχολίων και συλλογισμών. Περιορισμοί την έρευνας και ηθικά ζητήματα του πεδίου.

Β' εξάμηνο

Αξιολόγηση της Επίδοσης των Μαθητών (7 μονάδες ECTS)

Στόχος του μαθήματος είναι να καταστήσει ικανούς τους ΜΦ να αναπτύξουν τις απαιτούμενες δεξιότητες σε σχέση με τη συστηματική προσέγγιση των διαστάσεων της αξιολόγησης των μαθητών.

Περιεχόμενο του μαθήματος: Αξιολόγηση διδακτικών παρεμβάσεων-μαθητών. Αξιολόγηση μέρος της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας. Προσδιορισμός στόχων-αντικειμένου-διαστάσεων-κριτηρίων. Η αξιοποίηση των αξιολογικών αποτελεσμάτων. Τρόποι δημοσιοποίησης. Περιγραφικές μορφές αξιολόγησης. Μέθοδοι και εργαλεία αξιολόγησης διδασκαλίας. Σχέση με στόχους Μάθησης, περιεχόμενο του μαθήματος, διδακτική προσέγγιση του γνωστικού αντικειμένου, ηλικία, μαθησιακές ανάγκες και εμπειρίες των μαθητών. Τεχνικές συλλογής δεδομένων. Ποσοτικές και Ποιοτικές μέθοδοι αξιολόγησης.

Οι ΜΦ καθίστανται ικανοί να επανασχεδιάζουν κατάλληλες διδακτικές παρεμβάσεις για τη βελτίωση της διδακτικής διαδικασίας και να παρακολουθούν τη μαθησιακή πορεία, μέσω της ανάπτυξης ισχυρών μεταγνωστικών δεξιοτήτων.

Μεθοδολογία της Διδασκαλίας Ανθρωπιστικών Αντικειμένων (i. Αρχαίων Ελληνικών, ii Νεοελληνικής, Γλώσσας, iii. Λογοτεχνίας, iv. Ιστορίας) (16 μονάδες ECTS)

i) Η μεθοδολογία της διδασκαλίας του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας προσδιορίζεται α) από τη φυσιογνωμία του μαθήματος, δηλαδή: από την ανάγκη γνωριμίας και μελέτης τόσο του δομολειτουργικού συστήματος της αρχαίας ελληνικής γλώσσας ως στοιχείου επικουρικού για την κατανόηση της μορφής, της σύνταξης και της σημασιολογίας της νεοελληνικής όσο και της ερμηνευτικής προσέγγισης των μελετώμενων κειμένων ως λογοτεχνικών έργων, τα οποία καταγράφουν την ανθρώπινη δράση σε διαφορετικό από το σημερινό χωροχρονικό πλαίσιο, από τη διάκριση του σε δύο επιμέρους μαθήματα: των αρχαίων ελληνικών από μετάφραση και των αρχαίων ελληνικών από πρωτότυπο, β) από το θεσμικό πλαίσιο, στο οποίο εντάσσονται τα ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ του μαθήματος, τα βιβλία του καθηγητή, τα βιβλία του μαθητή, τα εκ-

παιδευτικά λογισμικά, γ) από τις σύγχρονες, κοινωνικο-κονστροκτιβιστικού τύπου μαθησιακές αρχές, οι οποίες τεκμηριώνουν τις εκάστοτε διδακτικές ενέργειες, δ) από τις σύγχρονες απόψεις της διδακτικής μεθοδολογίας, η οποία έχει στρέψει το ενδιαφέρον της από το αντικείμενο της μάθησης και της διδασκαλίας στο υποκείμενο αυτών των διαδικασιών.

Με βάση τους τέσσερις παραπάνω άξονες, η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία αποτελεί αντικείμενο μελέτης, ανταλλαγής απόψεων και θέσεων, αλλά και αφηρητά για την καταγραφή και την κριτική θεώρηση των όσων το προσδιορίζουν, με απώτερη επιδίωξη την προετοιμασία των ΜΦ για την πρακτική άσκηση, με τρόπο δημιουργικό, ο οποίος θα μπορεί να οδηγήσει σε υιοθέτηση νέων διδακτικών πρακτικών.

Στόχοι του μαθήματος είναι: α) η ικανότητα των ΜΦ να σχεδιάζουν και να υλοποιούν μία διδασκαλία του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας αξιοποιώντας όλους τους ανωτέρω προσδιοριστικούς παράγοντες, β) ο προσδιορισμός και ο κριτικός επαναπροσδιορισμός των διδακτικών και μαθησιακών σκοπών και στόχων ως αποτέλεσμα συνεργασίας, ανταλλαγής απόψεων αλλά και προσωπικής, εσωτερικής επεξεργασίας των δεδομένων, γ) η ικανότητα υιοθέτησης σύγχρονων τεχνικών και αξιοποίησης νέων εργαλείων για τη διδασκαλία του μαθήματος, κατά την πρακτική άσκηση, δ) η δυνατότητα για θεωρητική τεκμηρίωση των διδακτικών ενεργειών, ώστε αυτές να μην αποτελούν άτεχνους διδακτικούς σχεδιασμούς αλλά συνειδητές διδακτικές πράξεις.

ii) Η γνώση των μεθοδολογικών αρχών διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας συνιστά βασικό γνωστικό εξοπλισμό κάθε φιλόλογου. Στόχο του συγκεκριμένου μαθήματος αποτελεί η κατοχή και συνειδητοποίηση από τους ΜΦ α) των γενικών θεωρητικών αρχών της διδασκαλίας της νεοελληνικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι οποίες απορρέουν από συγκεκριμένα γλωσσολογικά, κοινωνιογλωσσικά, παιδαγωγικά και ψυχολογικά πορίσματα και προσεγγίσεις και β) των κυριότερων σύγχρονων διδακτικών προτύπων, στρατηγικών και τεχνικών που εφαρμόζονται σε διεθνές επίπεδο σε σχέση με τις βασικές συνιστώσες της επικοινωνιακής ικανότητας (γλωσσική, κοινωνιογλωσσική, κειμενική ικανότητα). Επιπρόσθετα, επιδιώκεται η καλλιέργεια των διδακτικών δεξιοτήτων των ΜΦ (καθορισμός στόχων και δεξιοτήτων, σχεδιασμός διδακτικών φάσεων, επιλογή δραστηριοτήτων βάσει των αναγκών και των χαρακτηριστικών των μαθητών, κατασκευή διδακτικού υλικού), μέσω της συμμετοχής τους σε οργανωμένες διδακτικές ασκήσεις και δραστηριότητες. Μέσω της υλοποίησης των ανωτέρω στόχων οι ΜΦ αποκτούν τα απαραίτητα εφόδια για την αποτελεσματική διδασκαλία τους μαθήματος της νεοελληνικής γλώσσας ως μητρικής στο γυμνάσιο και στο λύκειο.

iii) Το μάθημα της Λογοτεχνίας εξετάζεται υπό το πρίσμα των κατά καιρούς επιστημολογικών αντιλήψεων για τη φύση και τη λειτουργία της λογοτεχνίας, των εξελίξεων στους προσανατολισμούς των σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην Ευρώπη και την Ελλάδα και

των σύγχρονων ερευνητικών δεδομένων σχετικά με τις κατακτήσεις και τις δυσχέρειες στο σχετικό πεδίο. Ειδικά σημεία εστίασης αποτελούν τα ζητήματα της ερμηνείας και της ερμηνευτικής πολλαπλότητας, των εναλλακτικών δυνατοτήτων για την εμπλοκή των μαθητών και των διαδικασιών παραγωγής νοήματος από τους μαθητές. Τα ζητήματα δεν τίθενται κανονιστικά αλλά ως ανοιχτά θέματα προς διερεύνηση, όλη επομένως η διδασκαλία εμπλέκει από την αρχή τους ΜΦ σε διερευνητικές και στοχαστικές διαδικασίες, οι οποίες αναμένεται να εμφανιστούν σε πιο ώριμη μορφή στη διάρκεια της πρακτικής άσκησης.

Οι ΜΦ αναμένεται να αποκτήσουν γνώσεις, δεξιότητες και κριτήρια που θα τους επιτρέπουν: α) να αναγνωρίζουν και να επαναπροσδιορίζουν τις άδηλες παραδοχές τους για τη φύση, τη λειτουργία και τους σκοπούς διδασκαλίας της λογοτεχνίας, β) να επιχειρούν δοκιμαστικούς σχεδιασμούς και διδασκαλίες, που επιλέγουν ως κατάλληλες για την κάθε μαθησιακή περίπτωση, και να θέτουν σε συζήτηση και διαπραγμάτευση στην κοινότητα των συμφοιτητών τους τις αρχές, τους σκοπούς και την καταλληλότητα των πρακτικών τους, γ) να διαχειρίζονται τη διδασκαλία των λογοτεχνικών κειμένων με ευελιξία, ευρηματικότητα και ανοιχτές διαδικασίες σύστοιχες με εκείνες στις οποίες καταφεύγει η ίδια η λογοτεχνική γραφή επιχειρώντας συνεχώς νέες νοηματοδοτήσεις του πραγματικού, δ) να εντοπίζουν, κατά την παρακολούθηση άλλων διδασκαλιών στη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, «προβληματικές καταστάσεις» και να προχωρούν συνεργατικά σε σχεδιασμούς, εφαρμογές, αναστοχασμούς, νέους σχεδιασμούς κ.λπ., με σκοπό την αντιμετώπιση τους (κάτά τον τύπο της έρευνας-δράσης).

iv) Το μάθημα της Ιστορίας παρουσιάζεται υπό το πρίσμα των επιστημολογικών ζητημάτων που απασχολούν την ιστορία και αναδεικνύουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ως επιστήμης: την αφηγηματική της φύση και την ερμηνευτική της διάσταση, τις χρονικότητες, τα ζητήματα εννοιολόγησης, κατανόησης και εξήγησης, τις άτυπες λογικές και τους αναλογικούς συλλογισμούς. Παρουσιάζονται δεδομένα ερευνών αναφορικά με τη «διδασκτική μεταφορά» της ιστορικής γνώσης, τους μετασχηματισμούς και τις αναπλαισιώσεις στα ελληνικά, ευρωπαϊκά και αμερικανικά Αναλυτικά Προγράμματα και τα αντίστοιχα σχολικά εγχειρίδια. Η αναζήτηση, η κριτική μελέτη και παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων που σχετίζονται με τους τρόπους αναγνωσιμότητας της ιστορίας, τη διδασκαλία και τη Μάθηση της διαμορφώνουν το πλαίσιο για τη συμμετοχή και τις δραστηριότητες των ΜΦ στο μάθημα. Η θεματολογία των μαθημάτων εστιάζει, επίσης, στον εντοπισμό και την ερμηνεία των αναπαραστάσεων της ιστορικής γνώσης, όπως αναφέρονται στις διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών, και όπως ταυτοποιούνται στα προβλήματα Μάθησης της ιστορίας με στόχο τη διαμόρφωση και ανάπτυξη δεξιοτήτων για την υλοποίηση συνδετικής εργασίας και τη σχεδίαση και εφαρμογή διδασκαλιών κατά την πρακτική άσκηση. Το Μάθημα έχει στόχο να συγκροτήσουν οι ΜΦ θεωρητική σκευή σχετική με ζητήματα της επιστήμης, της διδασκαλίας και της μάθησης της ιστορίας η οποία

θα τροφοδοτήσει την απόκτηση δεξιοτήτων: α) ταυτοποίησης και ανάλυσης των αναπαραστάσεων τους για τη σχολική ιστορία, τις λειτουργίες και τους σκοπούς της διδασκαλίας της, β) σχεδιασμού και εφαρμογής διαφορετικών μορφών διδασκαλίας του μαθήματος στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης, γ) αναστοχασμού, συνεργασίας και επικοινωνίας, και δ) ανάλυσης καταστάσεων Μάθησης και εφαρμογής κατάλληλων μορφών διδασκαλίας.

Αξιολόγηση Σχολικών Μονάδων και των Εκπαιδευτικών (7 μονάδες ECT 5) Στόχος του μαθήματος είναι οι ΜΦ να εξοικειωθούν με τα κύρια σημεία της αξιολόγησης των σχολικών μονάδων, της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού τους έργου

Περιεχόμενο/Ενότητες: Η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας. Αποτίμηση εκπαιδευτικού έργου. Η αξιολόγηση του έργου του εκπαιδευτικού και η επαγγελματική του ανάπτυξη. Συμμετοχικές μορφές αξιολόγησης Αυτοαξιολόγηση. Ανάπτυξη και υλοποίηση αξιολογικών σχεδίων για τα Προγράμματα Σπουδών και την εφαρμογή τους. Επαναπροσδιορισμός διδακτικών στόχων, επανασχεδιασμός κατάλληλων διδακτικών παρεμβάσεων για τη βελτίωση της διδακτικής διαδικασίας. Οι ΜΦ καθίστανται ικανοί να αξιοποιούν τα αξιολογικά ευρήματα για τη βελτίωση της σχολικής μονάδας και να τα συνδυάζουν με τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και τη λήψη κατάλληλων αποφάσεων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συνόλου του έργου της εκπαιδευτικής μονάδας.

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Πρακτική Άσκηση: Διδασκαλία, Έρευνα και Αξιολόγηση στο Σχολικό Περιβάλλον (20 μονάδες ECTS)

1. Παρακολούθηση και Κριτική Αξιολόγηση διδασκαλιών μεντόρων (70 ώρες)
2. Κατασκευή και Εφαρμογή Αξιολογητικών Εργαλείων ή Έρευνα στο Σχολικό Περιβάλλον (120 ώρες)
3. Ατομικές Διδασκαλίες (80 ώρες)
4. Παρακολούθηση και Κριτική Αξιολόγηση διδασκαλιών φοιτητών (110 ώρες)
5. Προετοιμασία παραδοτέων που αφορούν την αποτύπωση και αξιολόγηση της συνολικής εμπειρίας των ΜΦ, όπως αυτή έχει καταγραφεί σε δοκίμια περιγραφής, σχολιασμού και αναστοχασμού και στη σύνταξη ερευνητικών πορισμάτων (120 ώρες)

Η πρακτική άσκηση της ειδικότητας «Διδασκαλία Ανθρωπιστικών Αντικειμένων και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση», αποσκοπεί στο να δώσει στους ΜΦ τη δυνατότητα να δοκιμάσουν, να ελέγξουν, και να επαναπροσδιορίσουν στην πράξη α) τις άδηλες παραδοχές τους για ποικίλες παραμέτρους της διδακτικής διαδικασίας (μάθηση, σκοποί και στόχοι διδασκαλίας, εκπαιδευτικός, μαθητής), και β) τις γνώσεις που απέκτησαν από τις σπουδές τους πάνω σε ζητήματα παιδαγωγικής, μεθοδολογικής και διδακτικής φύσεως, και εκπαιδευτικής αξιολόγησης. Πρόκειται για μια απόπειρα σύζευξης θεωρίας και πράξης με αναστοχαστικό και ερευνητικό χαρακτήρα, απαραίτητη για την επαρκή προετοιμασία του εκπαιδευτικού για την οικοδόμηση της ταυτότητας του.

Η Πρακτική Άσκηση συνδέεται άμεσα με το μάθημα «Μεθοδολογία Διδασκαλίας Ανθρωπιστικών Αντικειμέ-

νων». Το πλαίσιο οργάνωσης της Πρακτικής Άσκησης ορίζεται από τους εξής άξονες:

Α. Οι ΜΦ εντάσσονται σε σχολική μονάδα που επιλέγεται από το ΠΜΣ με κριτήριο την καταλληλότητα και τη διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών της μονάδας να αναλάβουν το ρόλο του αναδόχου/-ων εκπαιδευτικού/-κών. Στο πλαίσιο της εκεί παρουσίας τους παρακολουθούν επί 30 ώρες διδασκαλίες των αναδόχων και των βοηθών αναδόχων καθηγητών, προετοιμάζονται για την παρακολούθηση και τη συζήτηση που ακολουθεί (30 ώρες) και συμμετέχουν στις γενικότερες δραστηριότητες της σχολικής μονάδας (10 ώρες), οι οποίες καταγράφονται στο ημερολόγιο παρακολούθησης του φοιτητή. Η συνολική εποπτεία της Πρακτικής Άσκησης ανατίθεται ανά ειδικότητα/ διδακτικό αντικείμενο σε α) διδάσκοντα του μαθήματος «Μεθοδολογία Διδασκαλίας Ανθρωπιστικών Αντικειμένων» ή/ και β) εξειδικευμένο συνεργάτη του ΠΜΣ. Την ευθύνη για την όλη παρουσία του μεταπτυχιακού φοιτητή στο σχολείο αναλαμβάνει εκπαιδευτικός της σχολικής μονάδας (ανάδοχος εκπαιδευτικός, επικουρούμενος από έναν ή δύο ακόμη συναδέλφους της ίδιας ή συναφούς ειδικότητας (βοηθοί ανάδοχοι).

Β. Οι ΜΦ έχουν δύο επιλογές: α) να κατασκευάσουν ένα αξιολογητικό εργαλείο (portfolio, κλείδα και σχάρες παρατήρησης, ρουμπρίκες) και να το χρησιμοποιήσουν στις διδασκαλίες τους και β) να πραγματοποιήσουν συνεργατική (κατά προτίμηση) έρευνα στο σχολικό περιβάλλον, η οποία μπορεί να ποικίλλει ανά ειδικότητα και διδακτικό αντικείμενο. Οι ΜΦ μπορούν, λ.χ., να αξιοποιήσουν την παρατήρηση των διδασκαλιών της προηγούμενης φάσης, ώστε να εντοπίσουν μια προβληματική κατάσταση, την οποία, στη συνέχεια, θα επιχειρήσουν να βελτιώσουν με διεξαγωγή εκπαιδευτικής έρευνας δράσης, ή θα περιοριστούν να την ερμηνεύσουν αναλύοντας τα ίδια τα δεδομένα της παρατήρησης και πιθανών συνεντεύξεων με καθηγητές, μαθητές, διευθυντή κλπ. Η έρευνα εντάσσεται σε κάποιο από τα 4 ανθρωπιστικά αντικείμενα και αξιολογείται από τον αντίστοιχο υπεύθυνο της πρακτικής άσκησης. Για την κατασκευή αξιολογητικού εργαλείου ή για την οργάνωση της έρευνας και τη συλλογή ερευνητικού υλικού υπολογίζεται ότι απαιτούνται 60 ώρες και για τη σύνταξη ερευνητικών πορισμάτων - report, και για τις δύο περιπτώσεις, 60 ώρες.

Γ. Οι ΜΦ πραγματοποιούν 8 οκτώ ατομικές διδασκαλίες σε συνεννόηση με τους αναδόχους εκπαιδευτικούς (από δύο διδασκαλίες σε κάθε ένα από τα ανθρωπιστικά αντικείμενα που διδάσκονται στο πλαίσιο του μαθήματος «Μεθοδολογία Διδασκαλίας Ανθρωπιστικών Αντικειμένων»). Ο ΜΦ συνεργάζεται με τον επόπτη της Πρακτικής Άσκησης και τους αναδόχους εκπαιδευτικούς για την οργάνωση και προετοιμασία των διδασκαλιών του/της. Για την προετοιμασία και την πραγματοποίηση των 8 ατομικών διδασκαλιών υπολογίζεται ότι απαιτούνται 80 ώρες.

Δ. Η ομάδα των ΜΦ και οι επόπτες του ειδικού αντικείμενου θα πρέπει να παρακολουθήσουν τουλάχιστον μία διδασκαλία σε κάθε γνωστικό αντικείμενο για κάθε ΜΦ, σε διδακτική ενότητα που εκείνος θα επιλέξει (ομαδική άσκηση). Κάθε παρακολούθηση διδασκαλίας συνοδεύ-

εται από ανοιχτή συζήτηση αναστοχασμού, θέσης ερωτημάτων και κριτικής αποτίμησης της διδασκαλίας, με στόχο να αξιοποιηθούν αλλά και να ελεγχθούν οι γνώσεις και τα κριτήρια που έχουν διαμορφωθεί από τις ακαδημαϊκές παρακολουθήσεις και την προσωπική μελέτη. Η διαπραγμάτευση, μέσα στην κοινότητα ΜΦ των αρχών, των σκοπών και της καταλληλότητας των πρακτικών έχει κυρίως εκπαιδευτικό και, δευτερευόντως, αξιολογικό χαρακτήρα, καθώς αποσκοπεί στην οικοδόμηση κοινής γνώσης και κριτηρίων. Οι υπόλοιπες διδασκαλίες των ΜΦ παρακολουθούνται από τους αναδόχους εκπαιδευτικούς και, κατά περίπτωση, από τον διδάσκοντα του ειδικού μαθήματος ή/και τον εξειδικευμένο συνεργάτη του ΠΜΣ (110 ώρες).

Ε. Οι ΜΦ συνθέτουν και παραδίδουν: α) ατομικό ημερολόγιο παρακολούθησης, β) δοκίμια περιγραφής και σχολιασμού τεσσάρων (4) διδασκαλιών των αναδόχων (ένα για κάθε διδακτικό αντικείμενο), γ) δοκίμια περιγραφής, σχολιασμού και αναστοχασμού επί των οκτώ (8) διδασκαλιών που πραγματοποίησαν. Τα δοκίμια θα πρέπει να περιλαμβάνουν, εκτός των άλλων, και τα αξιολογητικά εργαλεία που χρησιμοποίησε ο φοιτητής κατά τη διδασκαλία τόσο των επίσημων όσο και των ανεπίσημων και δ) τη σύνταξη ερευνητικών πορισμάτων - report ή τη διαδικασία κατασκευής των αξιολογητικών εργαλείων (120 ώρες).

Προπαρασκευή Διπλωματικής Εργασίας - Ανάπτυξη Ερευνητικών Δεξιοτήτων (10 μονάδες ECTS)

Το μάθημα αυτό έχει ως στόχο την ενίσχυση και τη στενή συνεργασία και αλληλεπίδραση μεταξύ των διδασκόντων και των ΜΦ στην πορεία συγκρότησης του ερευνητικού ερωτήματος, του επιχειρήματος της διπλωματικής εργασίας και του ερευνητικού σχεδίου. Συγχρόνως, διαπραγματεύονται ζητήματα που αφορούν στην επιλογή και χρησιμοποίηση των κατάλληλων ερευνητικών εργαλείων, ποιοτικών και ποσοτικών σε σχέση με το ερευνητικό ερώτημα που έχει τεθεί. Κύριος στόχος είναι να κατανοούν οι ΜΦ τις επιστημολογικές παραδοχές που σχετίζονται με την ανάπτυξη ενός ερευνητικού σχεδίου, να συγκροτούν ερευνητικό σχέδιο και να αξιοποιούν ποσοτική και ποιοτική μεθοδολογία.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ 2

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση (7 μονάδες ECTS)

Στόχος του μαθήματος είναι η εισαγωγή των ΜΦ στις βασικές προσεγγίσεις που αναπτύχθηκαν ιστορικά ως προς τον χαρακτήρα και τον προσανατολισμό της εκπαίδευσης που πρέπει να παρέχεται σε εθνο-πολιτισμικά ανομοιογενείς σχολικές τάξεις. Στο πλαίσιο αυτό, προσεγγίζεται κριτικά η «ομοιογένεια» και η «ετερογένεια» της σχολικής τάξης και αναπτύσσονται οι έννοιες της αφομοίωσης, της ενσωμάτωσης, της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης και της αντιρατσιστικής εκπαίδευσης. Αναλύεται ο ρόλος του κοινωνικού-οικονομικού και πολιτισμικού συγκείμενου στη συγκρότηση των εκπαιδευτικών επιλογών και

αντλούνται παραδείγματα προς συζήτηση και κριτική επεξεργασία από διάφορα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα.

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

Θεωρητικές Προσεγγίσεις του Πολυπολιτισμικού Φαινομένου σε Μακρο-και μικρό- Επίπεδο (8 μονάδες ECTS)

Το μάθημα διαπραγματεύεται το ζήτημα της πολυπολιτισμικότητας μέσα από το φακό κοινωνικών, πολιτικών και εκπαιδευτικών θεωριών και διερευνάται ο ρόλος του εθνικισμού και του ευρωκεντρισμού στη συγκρότηση των αντιλήψεων των κυρίαρχων ομάδων για τους «άλλους». Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται ο λόγος περί ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων, ισότητας, κοινωνικής δικαιοσύνης, ένταξης και αποκλεισμού σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης. Συνολικά, διερευνάται πώς η πολιτισμική ετερότητα συγκροτείται σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο, καθώς και πώς διασταυρώνεται και τροφοδοτείται από άλλες μορφές ετερότητας οδηγώντας σε ιεραρχήσεις.

Οι στόχοι για τους ΜΦ είναι: Να κατακτήσουν βασικές έννοιες της κοινωνικής, πολιτικής και εκπαιδευτικής θεωρίας που συνδέονται με την πολυπολιτισμικότητα, να κατανοήσουν τα διαφορετικά επίπεδα ανάλυσης του πολυπολιτισμικού φαινομένου και τις δυνατότητες που προσφέρουν οι διαφορετικές προσεγγίσεις, να αποκτήσουν την ικανότητα να συνδέουν το τοπικό με το εθνικό και το υπερεθνικό, κατανοήσουν τη σύνδεση της εκπαιδευτικής πολιτικής με τις ευρύτερες κοινωνικο-οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις στο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πλαίσιο και να αναστοχαστούν πάνω στις δικές τους αντιλήψεις και πρακτικές.

Μεθοδολογία και Πράξη της Διαπολιτισμικής Έρευνας (7 μονάδες ECTS)

Στο μάθημα αναδεικνύεται η σημασία των οντολογικών και επιστημολογικών παραδοχών του ερευνητή για τον τρόπο που προσεγγίζει, κατανοεί και ερευνά τον κοινωνικό κόσμο. Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι ΜΦ τις γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που απαιτούνται, προκειμένου να σχεδιάζουν ερευνητικές δράσεις, να τις εφαρμόζουν στο πεδίο και να αξιολογούν και αξιοποιούν τα αποτελέσματα της έρευνας. Στο πλαίσιο αυτό, οι ΜΦ αναμένεται να αποκτήσουν την ικανότητα να συγκροτούν ερευνητικά ερωτήματα, να αναπτύσσουν τις θεωρητικές προκείμενες που θα τους επιτρέψουν να προσεγγίσουν το προς διερεύνηση θέμα και, λαμβάνοντας υπόψη το κοινωνικο-οικονομικό, ιστορικό και θεσμικό πλαίσιο που λαμβάνει χώρα η έρευνα, να διαμορφώνουν έννοιες που θα μπορούν να αξιοποιηθούν στο ερευνητικό πεδίο, να χρησιμοποιούν κατάλληλες ερευνητικές τεχνικές και να αναλύουν και ερμηνεύουν τα δεδομένα που συλλέγουν υπό το φως του πλαισίου που έχουν αναπτύξει. Επιδιώκεται να κατανοήσουν οι ΜΦ τη συνεχή και δυναμική αλληλεπίδραση και αλληλοτροφοδότηση μεταξύ των ερευνητικών ερωτημάτων που θέτουν, των θεωρητικών επιλογών και των εννοιών που αναπτύσσουν και των εμπειρικών δεδομένων που συλλέγουν και να εργάζονται αναστοχαστικά πάνω στην έρευνα που οι ίδιοι αναπτύσσουν. Συγχρόνως, τίθεται στο επίκεντρο ζητήματα ηθικής της

έρευνας, η «χρησιμότητα» της έρευνας και ο ρόλος των ερευνημένων στην ερευνητική διαδικασία.

Διαπολιτισμική Σχολική Ψυχολογία (7 μονάδες ECTS)

Το μάθημα έχει ως στόχο να φέρει τους φοιτητές σε επαφή με την διαπολιτισμική διάσταση της σχολικής πραγματικότητας και εφαρμογή καλών πρακτικών για την επιτυχή προσαρμογή των μαθητών από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα στο σχολείο. Η αύξηση των μεταναστευτικών ρευμάτων τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχει οδηγήσει σε μεγαλύτερη αναγνώριση των πολιτισμικών διαφορών των μαθητών και των οικογενειών τους στο σχολείο και στην κοινότητα και υποδεικνύει την ανάγκη η προσαρμογή στις εκπαιδευτικές αλλά και κοινωνικές διεργασίες να είναι επιτυχής και απρόσκοπτη. Ως εκ τούτου, οι άξονες του μαθήματος συνίστανται: (α) στη διευκρίνιση των σχετικών ορισμών που συναντώνται στη βιβλιογραφία γύρω από την διαπολιτισμικότητα και εντοπίζονται οι διακρίσεις ή συγκλίσεις τους (π.χ. πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, ετερότητα κ.λπ.), γίνεται αναφορά στις συνέπειες που βιώνουν τα άτομα κατά τις γεωγραφικές μετατοπίσεις τους και αναλύονται τα προβλήματα που δημιουργούνται από αυτές (π.χ. ο ψυχολογικός κλονισμός, ζητήματα κοινωνικού αποκλεισμού), αναλύονται τρόποι αντιμετώπισης των ζητημάτων που προκύπτουν από τη μετανάστευση/προσφυγιά/ή μειονοτικές ομάδες (π.χ. δικτύωση με την εσωομάδα, διαπολιτισμική επικοινωνία, πολιτισμική διερμηνεία) ενώ, (β) γίνεται ξεχωριστή αναφορά στην εκπαίδευση και κατάρτιση του εκπαιδευτικού (πολυπολιτισμική επάρκεια), στα προβλήματα προσαρμογής στο σχολείο (διαφυλικές διαφορές αναφορικά με την εκπαίδευση, επίδοση, ανθεκτικότητα, προσαρμογή, βία) και τρόπους αντιμετώπισης τους και (γ) γίνεται ανάλυση στους τρόπους σύνδεσης των μεταναστών/προσφύγων/μειονοτικών μαθητών με την κοινότητα.

Διαπολιτισμική Μάθηση και Εκπαιδευτική Πολιτική (8 μονάδες ECTS) Στο μάθημα αυτό τα ζητήματα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης εξετάζονται στο επίπεδο της πολιτικής. Στο επίκεντρο τίθενται όλες οι εθνικές και εθνοπολιτισμικές ομάδες που αντιμετωπίζονται ως «άλλοι» με έμφαση στο δυναμικό χαρακτήρα της αλληλεπίδρασης των διαφορετικών ομάδων μέσα σε ένα δεδομένο κοινωνικό και πολιτισμικό συγκείμενο. Ειδικότερα, εξετάζονται οι διαφορετικές πολιτικές που έχουν αναπτυχθεί στο ελληνικό πλαίσιο σχετικά με τη διαχείριση της πολιτισμικής ετερότητας και ο ρόλος του κράτους αλλά και των πανεπιστημίων στην ανάπτυξη της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής ως προς τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Συγχρόνως, μελετώνται οι συνεπαγωγές των διαφορετικών πολιτικών στο επίπεδο της σχολικής ζωής και του τρόπου που προσλαμβάνεται και προωθείται η ένταξη τους. Τα ζητήματα αυτά αποκτούν ιδιαίτερη σημασία μέσα σε συνθήκες βαθιάς οικονομικής και όχι μόνο κρίσης, όπου οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα για την ένταξη των «άλλων» είναι πολλαπλές. Από τους ΜΦ αναμένεται: α) να κατανοήσουν ότι η εκπαίδευση πρέπει να αναπτύσσει στους μαθητές κοινωνικές και πολιτισμικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες που θα συμβάλλουν στη δια-

μόρφωση ίσων πολιτών, ικανών να υπερασπίζονται την πολιτική και κοινωνική ισότητα, β) να στοχάζονται πώς μπορεί να προσεγγισθεί το φαινόμενο αυτό, μέσα από μια εκπαιδευτική πολιτική, που επιδιωχθεί να ενισχύσει τις δημοκρατικές αξίες της ισότητας, της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης.

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Πρακτική Άσκηση στο Σχολικό Περιβάλλον (20 μονάδες ECTS)

Κατά τη διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης οι ΜΦ εμπλέκονται σε πολυσχιδείς δραστηριότητες σφαιρικής υποστήριξης της εκπαιδευτικής ένταξης εκείνων των κοινωνικών ομάδων, οι οποίες, κατά τεκμήριο, τελούν σε καθεστώς εκπαιδευτικού αποκλεισμού (μετανάστες, πρόσφυγες, μειονοτικές ομάδες). Οι δραστηριότητες αυτές λαμβάνουν χώρα τόσο σε σχολεία με εθνο-πολιτισμικά μικτό πληθυσμό, όσο και σε καταυλισμούς Ρομά και σε χώρους προσωρινής διαβίωσης προσφύγων, ενώ, σε πολλές περιπτώσεις, αποτελούν τμήματα ευρύτερων δράσεων των ενταξιακών ερευνητικών προγραμμάτων που διεξάγει το Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής του ΕΚΠΑ υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας, ή άλλοι ανάλογοι φορείς. Οι ΜΦ οφείλουν να βρίσκονται σε εκπαιδευτική μονάδα ή άλλο χώρο εκδίπλωσης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων 4 ημέρες την εβδομάδα, για 7 ώρες την ημέρα, όπου εμπλέκονται σε ποικίλες δραστηριότητες σύμφωνα με τον προγραμματισμό της άσκησής τους.

Βασικός σκοπός της πρακτικής άσκησης είναι να διαμορφωθούν διάλογοι επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ εκπαιδευτικής θεωρίας, εκπαιδευτικής πρακτικής και εργασιακού περιβάλλοντος, φυσικού και αξιακού, ούτως ώστε να εμπλακούν ενεργά οι ΜΦ στην ανάπτυξη εξειδικευμένων επαγγελματικών ικανοτήτων ως μέλλοντες ή εν ενεργεία εκπαιδευτικοί ή/και ως στελέχη υποστήριξης των διαδικασιών εκπαιδευτικής ένταξης όλων των ομάδων του πληθυσμού, υπό το πρίσμα των γενικών και ειδικών στοχεύσεων της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ανάμεσα στις ικανότητες αυτές κεντρική θέση καταλαμβάνουν α' η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ετοιμότητας στο πεδίο της διδασκαλίας και της εν γένει οργάνωσης του εκπαιδευτικού έργου στη συνάφεια του με ποικίλα κοινωνικά και θεσμικά, αλλά και επιστημολογικά περιβάλλοντα (σε σύνδεση με τα αντίστοιχα Μαθήματα του ΠΜΣ) και β' η διαμόρφωση της ερευνητικής οπτικής των εμπλεκόμενων ΜΦ, τόσο όσον αφορά την ανίχνευση των δομικών συστατικών στοιχείων της εκάστοτε εκπαιδευτικής περίπτωσης (σε σύνδεση με το πεδίο της εμπειρικής έρευνας στις διάφορες μορφές της και τα αντίστοιχα Μαθήματα της κατεύθυνσης), όσο και τον σχεδιασμό των ανά περίπτωση κατάλληλων στρατηγικών παρεμβάσεων στο πεδίο της εκπαιδευτικής ένταξης (έρευνα σχεδιασμού) Το ανάπτυγμα της άσκησης δομείται ως εξής:

Στάδιο 1. Προετοιμασία: 150 ώρες.

Εστιάζει στη διαμόρφωση των ατομικών προγραμμάτων άσκησης των ΜΦ σε συνάρτηση με τις εκάστοτε δυνατότητες εμπλοκής τους σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες των σχολικών και άλλων θεσμικών πλαισίων

υποστήριξης της εκπαιδευτικής ένταξης των ομάδων στόχου. Ιδιαίτερη προσπάθεια καταβάλλεται να έρθουν οι ΜΦ σε επαφή με την εκπαιδευτική πραγματικότητα της ένταξης τόσο σε σχολεία, όσο και σε άλλα περιβάλλοντα, ενώ, παράλληλα, λαμβάνονται υπόψη τα επιστημονικά και επαγγελματικά ενδιαφέροντα των ΜΦ.

Περιλαμβάνει: α) 70 ώρες ατομική προετοιμασία των εργαλείων καταγραφής της πρακτικής εμπειρίας της Άσκησης (ατομικά ημερολόγια, κλειδες παρατήρησης, συνεντεύξεις με ομάδες εστίασης), β) 10 ώρες καθοδήγηση από τον επιστημονικό υπεύθυνο της Άσκησης, γ) 10 ώρες συνεντεύξεις με στελέχη των σχολείων και των άλλων φορέων ένταξης, δ) 40 ώρες παρακολούθηση διδασκαλιών συναφών με την ειδικότητα των ΜΦ σε σχολικό περιβάλλον και ποικίλων διδακτικών δραστηριοτήτων σε άλλα περιβάλλοντα ένταξης ε) 20 ώρες συζήτηση με τους διδάσκοντες, κριτική αξιολόγηση και ανατροφοδότηση για τις διδασκαλίες και τις διδακτικές δραστηριότητες του σχολείου και του φορέα.

Στάδιο 2. Άσκηση 230 ωρών στο πεδίο της διδασκαλίας α) σε σχολικό περιβάλλον και β) σε άλλο περιβάλλον εκπαιδευτικής ένταξης. Υπολογίζονται: α) 100 ώρες διδακτική προετοιμασία σε συνεργασία με τους διδάσκοντες επόπτες των ΜΦ β) 20 ώρες ανατροφοδότηση επί της διδακτικής προετοιμασίας των ΜΦ από τον επιστημονικό υπεύθυνο της άσκησης της διαπολιτισμικής κατεύθυνσης σπουδών του ΠΜΣ β) 50 ώρες διεξαγωγή ατομικών διδασκαλιών με τη μορφή που προκρίνει το σχολείο η ο εκάστοτε φορέας ένταξης γ) 60 ώρες συμμετοχή σε λοιπές λειτουργικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες του σχολείου και του φορέα ένταξης, με ιδιαίτερη έμφαση σε δραστηριότητες που στοχεύουν στην ενίσχυση της συνεργασίας των εκπαιδευτικών δεσμών με μαθητές, γονείς και εκπροσώπους των κοινοτήτων που ανήκουν τόσο στις ομάδες στόχου όσο και σε όλες τις ομάδες του πληθυσμού.

Στάδιο 3. Αξιολόγηση Πρακτικής Άσκησης: 120 ώρες προετοιμασία παραδοτέων που αφορούν την αποτύπωση και αξιολόγηση της συνολικής εμπειρίας των ΜΦ, όπως αυτή έχει καταγραφεί στα ατομικά τους ημερολόγια και όπως έχει τροφοδοτηθεί από τις κλειδες παρατήρησης, τις συνεντεύξεις και τις συζητήσεις με τους εκπαιδευτικούς και τον επιστημονικό υπεύθυνο κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης.

1) Εποπτεία και παρακολούθηση διδασκαλιών: Ο ΜΦ συνεργάζεται με τον επόπτη της Πρακτικής Άσκησης και τους αναδόχους εκπαιδευτικούς για την οργάνωση και προετοιμασία των διδασκαλιών του. Η ομάδα των μεταπτυχιακών συναδέλφων και ο επόπτης του ειδικού αντικείμενου θα παρακολουθήσει μία διδασκαλία κάθε φοιτητή, σε αντικείμενο που εκείνος θα επιλέξει (ομαδική άσκηση).

2) Η εμπλοκή του ΜΦ σε σχολικές δραστηριότητες που έχουν διδακτικό και παιδαγωγικό χαρακτήρα (π.χ. εκπαιδευτικές επισκέψεις, συνεδριάσεις του συλλόγου καθηγητών, διοικητικό έργο, πρακτικά σχολείου, παρουσιολόγιο, διανομή βαθμών, συγκεντρώσεις γονέων και κηδεμόνων (60 ώρες)

3) Αξιολόγηση της Πρακτικής Άσκησης: Η ημερήσια παρουσία του ΜΦ καταγράφεται ανά ώρα σε ειδικό ημερολόγιο παρακολούθησης, στο οποίο καταγράφονται σύντομα οι δραστηριότητες της ημέρας. Το ημερολόγιο παρακολούθησης τηρείται με ευθύνη του ΜΦ και του αναδόχου του, και υπογράφεται από τον ανάδοχο ή (σε περίπτωση απουσίας του) από τον διευθυντή του σχολείου ή από βοηθό ανάδοχο ή (στην περίπτωση της ομαδικής παρακολούθησης εκτός του σχολείου υποδοχής) από τον επόπτη της Άσκησης.

Προπαρασκευή Διπλωματικής Εργασίας - Ανάπτυξη Ερευνητικών Δεξιοτήτων (10 μονάδες ECTS)

Το Μάθημα αυτό έχει ως στόχο την ενίσχυση και τη στενή συνεργασία και αλληλεπίδραση μεταξύ των διδασκόντων και των ΜΦ στην πορεία συγκρότησης του ερευνητικού ερωτήματος, του επιχειρήματος της διπλωματικής εργασίας και του ερευνητικού σχεδίου. Συγχρόνως, διαπραγματεύονται ζητήματα που αφορούν στην επιλογή και χρησιμοποίηση των κατάλληλων ερευνητικών εργαλείων, ποιοτικών και ποσοτικών σε σχέση με το ερευνητικό ερώτημα που έχει τεθεί. Κύριος στόχος είναι να κατανοούν οι ΜΦ τις επιστημολογικές παραδοχές που σχετίζονται με την ανάπτυξη ενός ερευνητικού σχεδίου, να συγκροτούν ερευνητικό σχέδιο και να αξιοποιούν ποσοτική και ποιοτική μεθοδολογία.

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ 3

«ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ»

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή (7 μονάδες ECTS)

Το εισαγωγικό αυτό μάθημα αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση για τα σύγχρονα, καίρια ζητήματα που έχουν αποτελέσει πηγή γόνιμου προβληματισμού στον ευαίσθητο τομέα της ειδικής αγωγής, καθώς και για τις ποικίλες μορφές αναπηρίας και ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών στο πλαίσιο της διάγνωσης, αξιολόγησης και αντιμετώπισης τους.

Ενδεικτικοί στόχοι: α) αναδρομή στις ιστορικές πηγές που αφορούν στις θεσμικές και νομοθετικές ρυθμίσεις για την ειδική αγωγή και εκπαίδευση στην Ελλάδα, ώστε οι φοιτητές να εκτιμήσουν, με κριτικό αναστοχασμό, την παρούσα κατάσταση, εξετάζοντας ταυτόχρονα μελλοντικές προοπτικές και δυνατότητες για βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης, β) ευαισθητοποίηση στις σύγχρονες προκλήσεις για την ειδική αγωγή και την παιδαγωγική της ένταξης, γ) σε βάθος ανάλυση της ενταξιακής πολιτικής στο πλαίσιο της γενικότερης εκπαιδευτικής πολιτικής και των σύγχρονων παιδαγωγικών κατευθύνσεων, ώστε οι φοιτητές/-τριες να μετασχηματίσουν τις δικές τους παραδοχές για το τι σημαίνει Σχολείο για Όλους ή Παιδαγωγική της Ένταξης, δ) αναγνώριση, διάγνωση, αξιολόγηση, αντιμετώπιση των ακόλουθων διαταραχών: Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος, Νοητική Υστέρηση, Αισθητηριακές Αναπηρίες, Κινητικές Αναπηρίες, Μαθησιακές Δυσκολίες, Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής με Υπερκινητικότητα.

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

Μεθοδολογία Έρευνας στην Ειδική Αγωγή (8 μονάδες ECTS) Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που ακολουθού-

νται διεθνώς στον τομέα της Ειδικής Αγωγής αποσκοπούν στη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας των παιδαγωγικών ή ψυχολογικών πρακτικών που ασκούνται, προκειμένου να ενισχύσουν ουσιαστικά την πρόοδο του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στους τομείς της εκπαίδευσης, της κοινωνικοποίησης και της ψυχολογικής του προσαρμογής. Στο μάθημα αυτό δίνεται έμφαση σε μεθοδολογικές προσεγγίσεις που αφορούν στην παρεμβατική έρευνα, όπως η μελέτη περίπτωσης, η έρευνα δράση, οι ποσοτικές μέθοδοι στατιστικής ανάλυσης και οι πειραματικοί σχεδιασμοί εκτεταμένης ατομικής ανάλυσης (single-caseexperimental designs).

Ενδεικτικοί Στόχοι: α) εξοικείωση με τρόπους αξιολόγησης και εκπόνησης ερευνητικών μελετών, β) εξάσκηση σε τρόπους συστηματικής παρατήρησης και συλλογής ερευνητικών δεδομένων, γ) σύνταξη μιας ερευνητικής πρότασης που περιλαμβάνει κάποιον από τους ακόλουθους πειραματικούς σχεδιασμούς: πειραματικό σχεδιασμό εκτεταμένης ατομικής ανάλυσης (είτε σχεδιασμό με αναστροφή, είτε σχεδιασμό πολλαπλών γραμμών βάσης), έρευνα δράσης, έρευνα με ομάδες εστίασης, και ανάλυση περιεχομένου, έρευνα που περιλαμβάνει ποσοτική ανάλυση με τη χρήση στατιστικών μεθόδων δ) συνειδητοποίηση των δυσκολιών, των περιορισμών, και των δυνατοτήτων της έρευνας στην Ειδική Αγωγή.

Εφαρμοσμένη Ανάλυση της Συμπεριφοράς (6 μονάδες ECTS)

Η Εφαρμοσμένη Ανάλυση της Συμπεριφοράς (ΕΑΣ) είναι η επιστήμη που βασίζεται στο θεωρητικό πλαίσιο του Συμπεριφορισμού και αποσκοπεί στη βελτίωση της ζωής του ανθρώπου μέσω εμπειριστατωμένων πρακτικών. Η ΕΑΣ παρέχει το επιστημολογικό πλαίσιο στο οποίο βασίζονται οι παρεμβάσεις επιλογής - οι βέλτιστες παρεμβάσεις - για την εκπαίδευση, τη θεραπευτική αντιμετώπιση και τη διαχείριση της συμπεριφοράς των ατόμων με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, εφόσον παρέχει τη δυνατότητα συστηματικών και δομημένων παρεμβάσεων που εμπλουτίζουν σε ταχείς ρυθμούς το ρεπερτόριο του παιδιού που μπορεί να υπολείπεται σε ποικίλους τομείς της ανάπτυξης. Η ΕΑΣ είναι μια συνεχώς αναπτυσσόμενη επιστήμη, η οποία παρέχει πλούτο τεχνικών που αποσκοπούν στην ενίσχυση των προσπαθειών του εκπαιδευτικού του ψυχολόγου και άλλων επαγγελματιών και επιστημόνων που δραστηριοποιούνται στην έρευνα και στο πεδίο, στον τομέα της ειδικής αγωγής.

Ενδεικτικοί Στόχοι: α) εξοικείωση με τις θεωρητικές καταβολές της ΕΑΣ και τη σύνδεση βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, β) κατανόηση της σημασίας των ενισχυτικών διεργασιών για την εκπαιδευτική διαδικασία και τη διαχείριση της συμπεριφοράς, γ) κατανόηση του θεωρητικού υπόβαθρου και δυνατότητα διεξαγωγής Λειτουργικής Ανάλυσης της Συμπεριφοράς, δ) εξοικείωση με τις βασικές διδακτικές και θεραπευτικές μεθόδους και τεχνικές της ΕΑΣ (π.χ. τμηματική βοήθεια, διδασκαλία αλυσιδωτών αντιδράσεων, σταδιακή διαμόρφωση της συμπεριφοράς), ε) εξοικείωση με διεργασίες ελέγχου και περιορισμού των προβληματικών αντιδράσεων, στ) κατανόηση των σύγχρονων ζητημάτων διερεύνη-

σης και προβληματισμού στον τομέα της Ανάλυσης της Συμπεριφοράς.

Προπαρασκευή Διπλωματικής Εργασίας - Ανάπτυξη Ερευνητικών Δεξιοτήτων (6 μονάδες ECTS)

Η ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών σπουδών προϋποθέτει την εξοικείωση των φοιτητών με τις επιστημονικές εξελίξεις στο χώρο της Ειδικής Αγωγής, αλλά και της έμπρακτης συμμετοχής τους σε αυτές. Αφετηρία για την ανάπτυξη μιας ουσιαστικής και έμπρακτης συμμετοχής σε ερευνητικές δράσεις αποτελεί η εξοικείωση όλων των φοιτητών με μία τουλάχιστον μεθοδολογική ερευνητική προσέγγιση, ώστε να καταφέρουν να σχεδιάσουν μια πρωτότυπη ερευνητική εργασία και στη συνέχεια να την υλοποιήσουν. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, οι ΜΦ θα ενισχυθούν στις προσπάθειες τους να μελετήσουν συστηματικά τη σύγχρονη βιβλιογραφία σε θέματα που άπτονται των ερευνητικών τους ενδιαφερόντων, και από αυτήν να αντλήσουν ερωτήματα που στη συνέχεια θα προσπαθήσουν να απαντήσουν μέσω του δικού τους πρωτότυπου ερευνητικού πονήματος. Συνοπτικά, η «Προπαρασκευή Διπλωματικής Εργασίας - Ανάπτυξη Ερευνητικών Δεξιοτήτων» αποτελεί μάθημα που διδάσκεται στο 2ο εξάμηνο σπουδών και έχει ως στόχους την εξοικείωση των ΜΦ με: (α) αναζήτηση επιστημονικών πηγών, (β) ζητήματα μεθοδολογίας στην ποιοτική και ποσοτική έρευνα, (γ) σχεδιασμό και συγγραφή ερευνητικών προτάσεων. Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος αυτού, οι ΜΦ δύνανται να εκπονήσουν τη διπλωματική τους εργασία, η οποία τους παρέχει τη δυνατότητα να συνθέσουν και να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν κατά τη διάρκεια των λοιπών μαθημάτων και της πρακτικής τους άσκησης προς την κατεύθυνση της προαγωγής της έρευνας στον τομέα της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

Πρακτική Άσκηση 1 (10 μονάδες ECTS)

Η Πρακτική Άσκηση της κατεύθυνσης «Ειδική Αγωγή» αποσκοπεί πρωτίστως σε μια ευαισθητοποίηση και εξοικείωση των ΜΦ με παιδιά και εφήβους με αναπηρίες ή/και ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Κάθε ΜΦ θα ασκείται σε 2 τουλάχιστον φορείς ειδικής αγωγής, όπως σχολικές μονάδες, ΚΕΔΔΥ, Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα, καθώς και σε μη-κερδοσκοπικά κέντρα ημέρας και άλλους συναφείς φορείς για παιδιά με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Η Πρακτική Άσκηση 1 της κατεύθυνσης «Ειδική Αγωγή», διάρκειας 250 ωρών, αποσκοπεί στο να δώσει στους ΜΦ τη δυνατότητα να δοκιμάσουν, να ελέγξουν και να επαναπροσδιορίσουν στην πράξη α) τις άδηλες παραδοχές τους για ποικίλες παραμέτρους της διδακτικής διαδικασίας (μάθηση, σκοποί και στόχοι διδασκαλίας, εκπαιδευτικός, μαθητής), και β) τις γνώσεις που απέκτησαν από τις σπουδές τους πάνω σε ζητήματα ειδικής παιδαγωγικής, μεθοδολογικής και διδακτικής φύσεως. Πρόκειται, δηλαδή, για μια απόπειρα σύζευξης θεωρίας και πράξης με αναστοχαστικό και ερευνητικό χαρακτήρα, απαραίτητη για την επαρκή προετοιμασία του εκπαιδευτικού για μια ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των σχολικών διαδικασιών.

Η παρακολούθηση αξιολογικού, παιδαγωγικού και θεραπευτικού έργου αποτελεί πρωταρχικό στόχο της πρακτικής άσκησης και θα εναλλάσσεται με την υπό εποπτεία άσκηση διδακτικού και θεραπευτικού έργου εκ μέρους των φοιτητών μας. Η σύζευξη θεωρίας και πρακτικών εφαρμογών, καθώς και η εξοικείωση με την παιδαγωγική και θεραπευτική πράξη αποτελούν τους βασικούς στόχους της πρακτικής άσκησης.

Η πρακτική άσκηση θα ξεκινά στο Β' Εξάμηνο, θα ολοκληρώνεται στο Γ' Εξάμηνο, και θα είναι συνδεδεμένη με τα μαθήματα «Μεθοδολογία Έρευνας στην Ειδική Αγωγή» και «Εφαρμοσμένη Ανάλυση της Συμπεριφοράς».

Στα δύο αυτά μαθήματα τίθενται οι βάσεις για να λειτουργήσει ο ειδικός παιδαγωγός με το πρότυπο του παιδαγωγού-επιστήμονα (scientist-practitioner model), δηλαδή του παιδαγωγού επιστήμονα που είναι, σε θέση, όχι μόνο να υλοποιεί υπάρχουσες πρακτικές, αλλά και να διαμορφώνει πρακτικές μετά σχολαστική διερεύνηση των σχετικών πηγών και ενδελεχή τεκμηρίωση της αποτελεσματικότητας των μεθόδων και πρακτικών που αξιοποιεί στη διδακτική και θεραπευτική πράξη.

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Νέες τάσεις και προοπτικές στην Ειδική Αγωγή (6 μονάδες ECTS)

Οι ποικίλες ιστορικές συνιστώσες (οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις), έχουν αδιαμφισβήτητη σημαντική επίδραση στην ειδική αγωγή, τόσο σε θεσμικό όσο και σε λειτουργικό επίπεδο. Ο ειδικός παιδαγωγός καλείται να είναι ενήμερος για τις σύνθετες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις της εποχής μας και να θέτει τον εαυτό του σε μια συνεχή αντιπαράθεση με πολιτικές που υποσκάπτουν τα κεκτημένα δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Μια ιστορική αναδρομή στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα, αλλά κυρίως στη νομοθεσία και στις πρακτικές που υιοθετήθηκαν στις ΗΠΑ (που προπορεύθηκαν της Ευρώπης σε θέματα δικαιωμάτων και εκπαίδευσης των ΑΜΕΑ) από τη δεκαετία του 1960 μέχρι σήμερα, κρίνεται σκόπιμη, ώστε να αποφευχθεί στην Ελλάδα η υιοθέτηση πρακτικών που, όχι μόνο δεν ευνοούν, αλλά μπορεί και να αναχαιτίζουν την ανάπτυξη της ειδικής αγωγής ως μέσου για την ουσιαστική βελτίωση, τη σχολική και κοινωνική ένταξη καθώς και τον επαγγελματικό προσανατολισμό των ατόμων με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Σε μια τέτοια προοπτική θα συζητηθούν οι σημερινές προκλήσεις και προοπτικές:

Ενδεικτικοί Στόχοι: α) συγκριτική διερεύνηση για τις ισχύουσες πρακτικές και τάσεις στην Ειδική Αγωγή στις χώρες της Ευρώπης και στις ΗΠΑ, με έμφαση στην κριτική αποτίμηση των δεδομένων της Ελλάδας, β) ευαισθητοποίηση για τη συμβολή της εκπαιδευτικής πολιτικής στη διαμόρφωση ιδεολογικών παραδοχών και πρακτικών για την Ειδική Αγωγή, γ) εντόπιση πιθανών δυσκολιών και προβληματικών καταστάσεων που ανακύπτουν στη σχολική πραγματικότητα και σύνδεση τους με τροποποιήσεις που χρειάζονται να γίνουν σε θεσμικό επίπεδο και σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής, δ) σύνταξη προτάσεων για την αναβάθμιση των πρακτικών της ειδικής αγωγής στην Ελλάδα.

Διαταραχές Μάθησης και Συμπεριφοράς: Διάγνωση και Αντιμετώπιση (6 μονάδες ECTS)

Τα ποσοστά των παιδιών που ξεκινούν το σχολικό τους βίο έχοντας κάποια ήπια ή σοβαρότερα προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς προσεγγίζουν το 20%, σύμφωνα με έρευνες που έχουν διεξαχθεί τα τελευταία χρόνια στην πατρίδα μας. Συνεπώς, ακόμη και στο γενικό σχολείο, ο εκπαιδευτικός θα κληθεί να αντιμετωπίσει τουλάχιστον μία αν όχι περισσότερες περιπτώσεις παιδιών με τέτοιες δυσκολίες σε κάθε τάξη. Συνεπώς, χρειάζεται ένας γόνιμος προβληματισμός για το πώς εντοπίζουμε τέτοια προβλήματα στη σχολική τάξη και πώς τα αντιμετωπίζουμε, χωρίς να στιγματίσουμε το μαθητή, αλλά ούτε να υποσκάψουμε τις εκπαιδευτικές, κοινωνικές και συναισθηματικές ανάγκες του συνόλου των μαθητών μιας τάξης.

Ενδεικτικοί Στόχοι: α) διάκριση παθολογικής και φυσιολογικής συμπεριφοράς, β) εξοικείωση με τρόπους αξιολόγησης διαταραχών Μάθησης και συμπεριφοράς που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός, γ) εξοικείωση με τρόπους συστηματικής καταγραφής της προόδου του μαθητή στους τομείς που χρειάζεται ενίσχυση, δ) εξοικείωση με διδακτική μεθοδολογία που ευνοεί την ετερότητα (όπως συνεργατική Μάθηση, διδασκαλία μέσω συμμαθητών κ.ά.), ε) εξοικείωση με διδακτική μεθοδολογία που επισπεύδει τη Μάθηση (π.χ. άμεση διδασκαλία κ.ά.), στ) εξοικείωση με διδακτικές προσεγγίσεις που ευνοούν τη γενικευμένη Μάθηση και τη διατήρηση των κερτημένων μαθησιακών επιτευγμάτων του μαθητή, ζ) ευαισθητοποίηση για τη σημασία ανάπτυξης σχέσης με την οικογένεια και μιας γόνιμης συνεργασίας εκπαιδευτικών γονέων με στόχο την επίτευξη βέλτιστης εξέλιξης στο παιδί με δυσκολίες Μάθησης και συμπεριφοράς.

Αναπτυξιακές Διαταραχές: Διάγνωση και Αντιμετώπιση (8 μονάδες ECTS)

Ένα από τα φλέγοντα ζητήματα που σήμερα προβληματίζουν ερευνητές και εκπαιδευτικούς είναι το κατά πόσο παιδιά με σοβαρές αναπτυξιακές διαταραχές, όπως διαταραχές του φάσματος του αυτισμού ή νοητική υστέρηση, μπορούν να επωφεληθούν από τις πρακτικές τις συνεκπαίδευσης στους κόλπους του γενικού σχολείου. Στο συγκεκριμένο Μάθημα θα συζητηθούν οι προβληματισμοί αυτοί, ενώ παράλληλα θα κληθούν οι φοιτητές, μέσα από παρουσίαση μελετών περίπτωσης, να κρίνουν πιο είναι το λιγότερο περιοριστικό και ταυτόχρονα πιο αποτελεσματικό σχολικό περιβάλλον όπου ο μαθητής με αναπτυξιακές διαταραχές θα μπορούσε να έχει τη μεγαλύτερη κατά το δυνατό πρόοδο.

Ενδεικτικοί Στόχοι: α) αξιολόγηση αναγκών του μαθητή με αναπτυξιακές διαταραχές, β) ανάλυση περιπτώσεων και εντοπισμός κατάλληλου σχολικού πλαισίου για την ένταξή τους, γ) σύνταξη εξατομικευμένου παιδαγωγικού προγράμματος για 3 τουλάχιστον περιπτώσεις παιδιών, δ) αναγνώριση της ανάγκης συνεργασίας με διεπιστημονική ομάδα για την αξιολόγηση αναγκών, σύνταξη παιδαγωγικού προγράμματος και αξιολόγηση προόδου του μαθητή με αναπτυξιακές διαταραχές.

Πρακτική Άσκηση 2 (10 μονάδες ECTS)

Συνοπτική περιγραφή

1. Παρακολούθηση διδασκαλιών-ένταξη σε ΣΜΕΑΕ: 100 ώρες παρακολούθηση διδασκαλιών αναδόχων

2. Ατομικές Διδασκαλίες: 100 ώρες προετοιμασία (αξιολόγηση μαθητών) και διεξαγωγή ατομικών διδασκαλιών

3. Ανατροφοδότηση: 50 ώρες ανατροφοδοτικές συναντήσεις με τους επόπτες, περιγραφή των εργασιών (αξιολόγηση και/ή διδασκαλία) και αυτο-αξιολόγηση.

Το πλαίσιο οργάνωσης της Πρακτικής Άσκησης στο Β' εξάμηνο ορίζεται από τους εξής άξονες:

Α. Οι ΜΦ εντάσσονται σε σχολική μονάδα που επιλέγεται από το ΠΜΣ με κριτήριο την καταλληλότητα και τη διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών ή άλλων ειδικών που μπορούν να παρέχουν εποπτεία (π.χ. ψυχολόγων) της μονάδας να αναλάβουν το ρόλο του αναδόχου/-ων ειδικού/-ών εκπαιδευτικού/-ών. Στο πλαίσιο της εκεί παρουσίας τους οφείλουν να παρακολουθήσουν επί 100 ώρες διδασκαλίες των αναδόχων και των βοηθών αναδόχων ειδικών εκπαιδευτικών, να προετοιμάζονται για την ατομική τους διδασκαλία και να συμμετέχουν στις γενικότερες δραστηριότητες της Σχολικής Μονάδας Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ), οι οποίες καταγράφονται στο ημερολόγιο παρακολούθησης του ΜΦ. Η συνολική εποπτεία της Πρακτικής Άσκησης 1 ανατίθεται ανά ειδικότητα και διδακτικό αντικείμενο σε α) διδάσκοντα του μαθήματος «Ειδική Αγωγή» ή/ και β) εξειδικευμένο συνεργάτη του ΠΜΣ. Την ευθύνη για την όλη παρουσία του ΜΦ στο σχολείο αναλαμβάνει εκπαιδευτικός του σχολείου (ανάδοχος εκπαιδευτικός), επικουρούμενος από έναν ή δύο ακόμη συναδέλφους της ίδιας ή συναφούς ειδικότητας (βοηθοί ανάδοχοι).

Β. Οι ΜΦ πραγματοποιούν ατομικές διδασκαλίες σε συνεννόηση με τους αναδόχους εκπαιδευτικούς. Ο ΜΦ συνεργάζεται με τον επόπτη της Πρακτικής Άσκησης 1 και τους αναδόχους εκπαιδευτικούς για την οργάνωση και προετοιμασία των διδασκαλιών του/της. Για την προετοιμασία και την πραγματοποίηση των ατομικών διδασκαλιών υπολογίζεται ότι απαιτούνται 100 ώρες, ενώ για τη σύνθεση δοκιμίων αυτοαξιολόγησης 50 ώρες.

ΑΡΘΡΟ 7

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργαστηρίων κ.λπ. είναι υποχρεωτική.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωση του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Σε περίπτωση που το ποσοστό απουσιών φοιτητή ξεπερνά το 20% ανά μάθημα, τίθεται θέμα διαγραφής του φοιτητή. Το εν λόγω θέμα εξετάζεται από τη ΣΕ, η οποία γνωμοδοτεί σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος.

Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών και η επίδοση τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολογία γίνεται στην κλίμακα 1-10. Η βαθμολογία των μαθημάτων κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός 20 ημερών από τη λήξη της εξεταστικής περιόδου.

Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του ΠΜΣ και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι 120 (εκατόν είκοσι) ECTS.

Εάν μεταπτυχιακός φοιτητής αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων, ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Τμήματος, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων (παρ. 6, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Στο τέταρτο εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων (αν δεν έχει ορισθεί ως επιβλέπων/ουσα του μετ. φοιτητή ήδη από την έναρξη των μετ. σπουδών του) και επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Ο Επιβλέπων της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι μέλος ΔΕΠ οποιασδήποτε βαθμίδας.

Τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής μπορεί να είναι όλοι οι διδάσκοντες του ΠΜΣ.

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να είναι πρωτότυπο.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι η ελληνική ή η αγγλική.

Η διπλωματική εργασία μπορεί να εκπονηθεί στο πλαίσιο οποιουδήποτε αντικειμένου διδάχθηκε κατά τη διάρκεια των τριών εξαμήνων, ή να είναι διεπιστημονική, διατρέχοντας δύο ή και περισσότερα πεδία. Ο μεταπτυχιακός φοιτητής/-τρια οφείλει στο τέλος του 3ου εξαμήνου να υποβάλει στον/στην επόπτη/-τρια που θα επιλέξει έναν προτεινόμενο τίτλο της διπλωματικής εργασίας, με μία σύντομη ερευνητική πρόταση/περίληψη 300 λέξεων. Η πρόταση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει τον σκοπό και το είδος της έρευνας που θα διεξαγάγει, καθώς και τα ερευνητικά ερωτήματα. Μετά την έγκριση της πρότασης, ορίζονται από τον/την επόπτη/-τρια τα άλλα δύο μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής.

Η διπλωματική εργασία πρέπει να έχει έκταση όχι μικρότερη από 25 χιλιάδες και όχι μεγαλύτερη από 35 χιλιάδες λέξεις (χωρίς τυχόν Παραρτήματα). Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας η διπλωματική εργασία αξιολογείται από την τριμελή εξεταστική επιτροπή στην κλίμακα του δέκα (10), και στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ αναρτάται ελληνική και αγγλική περίληψη. Η διπλωματική εργασία, μετά την ολοκλήρωση της, κατατίθεται στον επιβλέποντα και τα άλλα δύο μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής. Μετά το πέρας των διορθώσεων που υποδεικνύονται στον/στην φοιτητή/-τρια, ο/η επιβλέπων/-ουσα συντάσσει εισηγητική έκθεση και καλεί τον/την μεταπτυχιακό/-ή φοιτητή/-τρια σε προφορική υποστήριξη ενώπιον τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία προσδιορίζεται σε κάποια από τις τρεις εξεταστικές περιόδους, όπως αυτές ορίζονται από τον ευρύτερο ακαδημαϊκό προγραμματισμό του Τμήματος. Η διαδικασία υποστήριξης είναι ανοιχτή στο κοινό (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Σε περίπτωση που διαπιστωθεί λογοκλοπή σε κάποια από τις εργασίες που συνθέτει ο/η μεταπτυχιακός/-ή φοιτητής/-τρια, επιβάλλονται κυρώσεις που μπορεί να φτάσουν ως την οριστική διαγραφή από το Πρόγραμμα. Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος (άρ. 34, παρ. 5 ν. 4485/2017). Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

ΑΡΘΡΟ 8 ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία (παρ. 3, αρ. 34, ν. 4485/2017). Η Μονάδα Προσβασιμότητας του Ίδρυματος δίνει τη δυνατότητα στην πρόσβαση στις πανεπιστημιακές κτιριακές εγκαταστάσεις, στην πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ηλεκτρονικό), στην πρόσβαση στον πίνακα και τις προβολές των αιθουσών διδασκαλίας, στην πρόσβαση στη συγγραφή σημειώσεων, εργασιών και στις γραπτές εξετάσεις, στην πρόσβαση στις πληροφορίες, το περιεχόμενο του διαδικτύου και τις εφαρμογές πληροφορικής. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. <http://access.uoa.gr/>.

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ.

3. Το ΠΜΣ «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου», πέρα από το ποσοστό έως 30% των

ΜΦ που μπορούν να φοιτήσουν χωρίς δίδακτρα βάσει του ισχύοντος νόμου, επιδιώκει να χορηγεί, με βάση τις εκάστοτε οικονομικές του δυνατότητες, υποτροφίες βάσει ακαδημαϊκών κριτηρίων στους πρωτεύσαντες κάθε ειδίκευσης κατά την εισαγωγή τους στο ΠΜΣ με πλήρη ή μερική απαλλαγή από τα δίδακτρα. Όσον αφορά το δεύτερο έτος, το ΠΜΣ επιδιώκει να χορηγεί υποτροφίες βάσει ακαδημαϊκών κριτηρίων στους πρωτεύσαντες κάθε ειδίκευσης στο ΠΜΣ με πλήρη ή μερική απαλλαγή από τα δίδακτρα, με βάση τη βαθμολογία των μαθημάτων του 1ου έτους.

4. Η Συνέλευση του Τμήματος ΦΠΨ, μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:

- υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών
- έχουν αποτύχει στη εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,
- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,
- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν. 2121/1993) κατά τη συγγραφή των προβλεπόμενων εργασιών τους,
- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.

5. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης οι φοιτητές του ΠΜΣ οι οποίοι είναι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των οποίων το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, και το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα δεν υπερβαίνουν αυτοτελώς, το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο ΠΜΣ. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο ΠΜΣ. Αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα (άρ. 35, παρ. 2, ν. 4485/207).

6. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ. 1., άρ. 44, ν. 4485/2017). Τα κριτήρια αξιολόγησης προσδιορίζονται με βάση τις σχετικές διαδικασίες της ΑΔΙΠ, οι οποίες προσαρμόζονται στα δεδομένα του ΠΜΣ με ευθύνη της Σ.Ε. του Προγράμματος. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του κάθε διδάσκοντα κοινοποιούνται στον ίδιο και αξιοποιούνται από τη Σ.Ε.

7. Η κασομολογήση γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας και σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής, παρουσία του Διευθυντή του ΠΜΣ ή του Αναπληρωτή

του, του Προέδρου του Τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

Στο πλαίσιο του ΠΜΣ απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» και συγκεκριμένα στις εξής ειδικεύσεις:

1. «Διδασκαλία Ανθρωπιστικών Αντικειμένων και Εκπαιδευτική Αξιολόγηση»
2. «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση»
3. «Ειδική Αγωγή»
8. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωρισθεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

9. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτήσουν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

10. Για τη συμμετοχή τους στο ΠΜΣ «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των οκτακοσίων (800) ευρώ ανά εξαμήνου. Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου.

Στη δυνατότητα χορήγησης υποτροφιών για την πραγματοποίηση των σπουδών γίνεται αναφορά στην παραγρ. 3 του παρόντος άρθρου.

Το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών παρέχει τη δυνατότητα αξιοποίησης του προγράμματος ΕΡΑΣΜΟΣ, με την ανταλλαγή των μεταπτυχιακών του φοιτητών.

ΑΡΘΡΟ 9 ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ θα διατεθούν αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας.

2. Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ.

3. Η χρηματοδότηση για την κάλυψη του κόστους λειτουργίας του ΠΜΣ «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» μπορεί να προέρχεται από:

- α) δίδακτρα φοιτητών,
- β) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ή του ιδιωτικού τομέα, ή νομικών ή φυσικών προσώπων,
- γ) ερευνητικά προγράμματα,
- δ) κοινοτική επιχορήγηση ή κοινοτικά προγράμματα (της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών),
- ε) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Επειδή εκτιμούμε ότι τα λειτουργικά έξοδα του Π.Μ.Σ. μόνο υποθετικά μπορούν να καλυφθούν από τις ανωτέρω πηγές χρηματοδότησης, καλύπτονται στο σύνολο τους από τέλη φοίτησης (δίδακτρα).

4. Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρ. 44, ν. 4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρ. 44, ν. 4485/2017).

5. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του ν. 4485/2017.

ΑΡΘΡΟ 10

ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ προέρχονται τουλάχιστον κατά 60%, από:

- μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος,
- μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός κι αν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθως η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,
- ομότιμους καθηγητές (άρ. 69, ν. 4386/2016) και αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος,
- διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112),
- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους είτε κάτοχους διδακτορικού διπλώματος είτε υποψήφιους διδάκτορες είτε εξαιρετικής τεχνικής εμπειρίας, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος για τη διεξαγωγή διδακτικού, κλινικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ. (παρ. 7, άρ. 29, ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης το Τμήματος ανατίθεται διδασκαλία σε:

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του αρ. 13Α, ν. 4310/2014, της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν δέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες

ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,

- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ. 7, άρ. 16, ν. 4009/2011) ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 και 6, αρ. 36, ν. 4485/2017).

Η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του ΠΜΣ γίνεται ύστερα από εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος.

- Όσον αφορά τις ειδικότερες προϋποθέσεις, τη διαδικασία πρόσκλησης, καθώς και τους ειδικότερους όρους απασχόλησης και κάθε δέμα σχετικό με τους επισκέπτες διδάσκοντες, το ΠΜΣ «Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου» προβαίνει σε προσκλήσεις επισκεπτών διδασκόντων (μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων ή Πανεπιστημίων), όταν το γνωστικό αντικείμενο ή/και το επιστημονικό/διδακτικό έργο των τελευταίων παρουσιάζει υψηλή συνάφεια με το Μάθημα στο οποίο καλούνται να διδάξουν και αναγνωρισιμότητα στην επιστημονική κοινότητα. Καλεί, επίσης, ως επισκέπτες διδάσκοντες περιορισμένο αριθμό νέων επιστημόνων, το έργο των οποίων ανανεώνει την τρέχουσα βιβλιογραφία με την πρωτοτυπία και το επιστημονικό του ενδιαφέρον. Η συνάφεια στοιχειοθετείται με κριτήρια α) τον τίτλο του γνωστικού αντικείμενου του επισκέπτη-διδάσκοντος ή της διατριβής του (αν δεν είναι μέλος ΔΕΠ) ή/και β) μεγάλο μέρος του ερευνητικού/συγγραφικού έργου του. Την πρόσκληση εισηγείται στη ΣΕ το μέλος ΔΕΠ που έχει την ευθύνη του μαθήματος. Σε περίπτωση που η ΣΕ αποδεχτεί την αρχική εισήγηση, σύμφωνα με τα παραπάνω κριτήρια, εισηγείται στη Συνέλευση του Τμήματος την έγκριση της πρότασης. Οι επισκέπτες-διδάσκοντες ενδέχεται να προσκληθούν μόνο για μια διάλεξη ή να ανατεθεί σε αυτούς μέρος των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος. Στην τελευταία περίπτωση, αναλαμβάνουν και τις σχετικές υποχρεώσεις απέναντι στους φοιτητές (εργασίες, επίβλεψη διπλωματικών εργασιών).

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης

ΜΕΛΕΤΙΟΣ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

A. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

B. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα	Ιστότοπος: www.et.gr
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054	Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: helpdesk.et@et.gr
ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ	Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr
Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)	Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)	
Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)	
Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30	

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

